№ 73 (3814)

17 верасня 2013 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

www.nv-online.info

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!

Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Против введения выездной пошлины!

Лидеры партий Анатолий Лебедько (ОГП), Сергей Калякин ("Справедливый мир") и координатор кампании "За справедливые выборы" Виктор Корнеенко подали в Мингорисполком заявку на проведение пикета против введения пошлины на выезд за границу.

Пикет планируется провести 6 октября в парке Дружбы народов (площадь Бангалор, Минск).

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА,
профессор,
доктор экономических наук

Спасет ли перемирие с Россией от углубляющегося кризиса белорусскую экономику?

Как бы ни хотелось об этом говорить, но перманентный финансово-экономический кризис в Беларуси все ближе подходит к порогу острой фазы. Рост ВВП еле различим, дефицит платежного баланса достиг угрожающих размеров, сокращается экспорт, ускоряется девальвация белорусского рубля. Долго державшиеся усилиями Нацбанка на рубеже 8 миллиардов долларов золотовалютные резервы начали таять. Они сократились в августе на 214,9 миллиона долларов и на 1 сентября составили 7,7 миллиарда. Бюджет по доходам недобирает против плана триллионы рублей.

Действия Нацбанка по регулированию банковской системы напоминают метания и шараханья. Из-за недостаточной ликвидности коммерческих банков ставки по межбанковским кредитам взлетели до 80—90%. Дефицит рублевой ликвидности, к примеру, на утро 12 сентября достигал 10,6 триллиона рублей. Обсуждается вопрос ограничения кредитных процентов коммерческих банков, поскольку вновь, чтобы удержать население и предприятия "в рубле", кредитные учреждения вздернули депозитные ставки. Так, "Белагропромбанк" повысил ставки по вкладу "Старт!" с 35% до 40% годовых, "Хоум Кредит Банк" увеличил ставку по вкладу "Легкий выбор" с 35% до 39—41%. Многие частные банки также повысили процентные ставки по депозитам населения — до 40—45% годовых. Как следствие, кредитные процентные ставки тоже взлетели, так и не успокоившись.

Речь идет о том, чтобы в приказном порядке сузить банкам до минимума разницу между ставками по кредитам и депозитам (до трех процентных пунктов). Однако жесткая привязка Нацбанком процентов по кредитам к ставке рефинансирования может привести к тому, что банки по новым правилам кредитовать не смогут, и тогда реальный сектор сядет на голодный паек. Отдельные из них (БелВЭБ, "Беларусбанк") на днях уже приостановили выдачу некоторых видов кредитов. Из-за дестабилизации банковской системы Нацбанк отказался снижать ставку рефинансирования, которую он должен был довести к концу года до 13—15%.

Рублевая денежная масса увеличилась за август на 3,7% и составила на 1 сентября 76,65 триллиона. С начала года она увеличилась на 16,8%. Объем наличных денег в обращении вырос на 4,7% и достиг 13,92 триллиона (за восемь месяцев произошло увеличение на 23,1%). Это говорит о том, что печатный станок главный банк страны держит в тонусе.

К тому же обслуживание валового внешнего долга Беларуси в первом полугодии 2013 года обошлось в 3,06 миллиарда долларов (9,3% ВВП). На 1 июля валовой внешний долг страны составил 35,2 миллиарда долларов (53% ВВП), увеличившись с начала года на 4,3%. Внешний государственный долг достиг 13 миллиардов долларов (19,6% к ВВП) и увеличился на 3,5%. В расчете на душу населения внешний долг составил 3722 доллара против 3586 на начало года. Обременение долгами белорусского ВВП и населения неуклонно возрастает.

А еще, как назло, "непорядочно" и "эгоистично" ведут себя отдельные граждане: они предъявляют повышенный спрос на валюту. Предприятия и физические лица в августе на чистой основе купили 422 миллиона долларов. Наиболее прыткие лица устремляются за границу за более качественными товарами и "барахлом", вывозят валюту из страны. Другие валят работать в Россию. По данным консалтинговых агентств, только в прошлом году в Россию на заработки уехали 1—1,3 миллиона белорусов — это ни много ни мало треть трудоспособного населения. В текущем году уезжает явно не меньше. Их не останавливают угрозы властей выставлять повышенные счета за медицинские и социальные услуги, ввести налог на безработных или недавно введенное увеличение трудового стажа в Беларуси до 10 лет для лиц, претендующих на минимальную пенсию. Премьер-министр уже приглашает на работу ткачих из Бангладеш. Скоро вся Азия будет у нас.

Для того чтобы несознательные белорусы покупали отечественную продукцию и не тратили миллиарды долларов за границей, власти, с подачи президента, подготовили простое и асимметричное решение сложной проблемы: каждый выезжающий на шопинг за кордон выложит сотню долларов с носа. И неважно, что до этого не додумались ни в одном государстве, что это нарушение прав человека и против всякого здравого смысла. Заодно и бюджет пополнится, ведь средняя зарплата по стране перевалила за 600 долларов.

Продолжаются калийная и мясо-молочная войны с Россией. Обнадежил лишь глава "Роснефти" Игорь Сечин, пообещав доставить недостающую нефть на белорусские НПЗ железнодорожным транспортом. Однако, скорее всего, этот вопрос будет решаться в самых верхах. Не испортила картину и инфляция, показав за август рост цен 0,1%. Они снизились на продовольствие, но не остановились в росте на услуги и промышленную продукцию. Надо заметить, что август почти в любом году самый низкоинфляционный месяц. Это месяц мертвого сезона и сбора урожая.

Однако реальная экономическая ситуация нисколько не смущает разработчиков прогноза развития экономики страны на следующий, 2014, год. Их железной выдержке можно позавидовать. Вкладчики задаются вопросом, не пора ли уводить все-таки рубли с банковских депозитов — курс рубля пробил 9000-ный рубеж за "зеленый" и 12.000 за евро? Инвесторы после ареста видного российского бизнесмена сторонятся Беларуси еще больше, чем ранее. Россия на этой почве готова отказать в финансовой поддержке. Но политический и экономический курс остается неизменным. Прирост ВВП намечен 5,7%, средний курс доллара заложен 9500 рублей, инфляция — 11%, ставка рефинансирования — 16—17%. Сальдо торгового баланса (по расчетам) будет положительным в размере 0,3 миллиарда долларов, на 11,4% увеличится экспорт. Рост производительности труда, как и в предыдущих прогнозах, как и положено, запланирован с опережением увеличения зарплаты. Соответственно 9,4% и 7%. Но неизменна и старая тенденция — все в большей мере эти планы расходятся с реальностью... Им не верят население, специалисты. Думается, и сами разработчики.

Есть, однако, и добрые вести. По сообщениям СМИ, Сулейман Керимов все-таки продал свою долю в компании "Уралкалий" петербургскому банкиру Владимиру Когану. По завершении этой сделки якобы будет освобожден гендиректор "Уралкалия" Владислав Баумгертнер, и Москва не будет применять свои санкции по нефти, мясу и молоку. Вслед за Сечиным, будто по команде, Беларусь на днях посетили глава "Газпрома" Алексей Миллер и руководитель российского "Сбербанка" Герман Греф, которые заверили президента Беларуси в своих самых добрых намерениях. Похоже, перемирие двух "братских" и все более похожих друг на друга союзнических режимов, которые опять только подсчитают раны, все же будет. Тогда удержаться на плаву мы сможем. Искусственно...

НАДВОР'Е

Дажджлівы настрой

Дажджлівае надвор'е чакае беларусаў на гэтым тыдні. Пра гэта ў панядзелак на відэабрыфінгу паведаміла дзяжурны сіноптык Рэспубліканскага гідраметэацэнтра ***Алена Хадачынская.***

"Пачатак працоўнага тыдня выдасца цалкам камфортным, аднак у далейшым надвор'е настроіцца на дажджлівы лад", — адзначыла сіноптык.

Паводле яе слоў, ужо ў аўторак 17 верасня ападкі прыйдуць у цэнтральныя і заходнія рэгіёны Беларусі, а ў далейшым — у сераду і чацвер — ахопяць усю тэрыторыю краіны. Дажджы чакаюцца на большай частцы тэрыторыі, месцамі — моцныя.

У начныя і ранішнія гадзіны будзе згушчацца туман.

Тэмпературны фон на працягу тыдня чакаецца ў межах кліматычнай нормы: у начныя гадзіны — ад 6 да 13 градусаў цяпла, днём у асноўным будзе плюс 11—18 градусаў. У сярэдзіне тыдня на ўсходзе краіны тэмпература паветра будзе павышацца да 19—21 градуса.

Украіна ідзе ў Еўропу!

Прэзідэнт Украіны Віктар Януковіч заявіў пра тое, што яго краіна ўступае ў асацыяцыю з Еўрапейскім Саюзам. Наша суседка зрабіла лёсавызначальны крок. А што ж мы, беларусы? Куды мы ідзём? Які лёс нас чакае?

(Працяг тэмы на стар.5.

ТАКОЕ ЖЫЦЦЁ

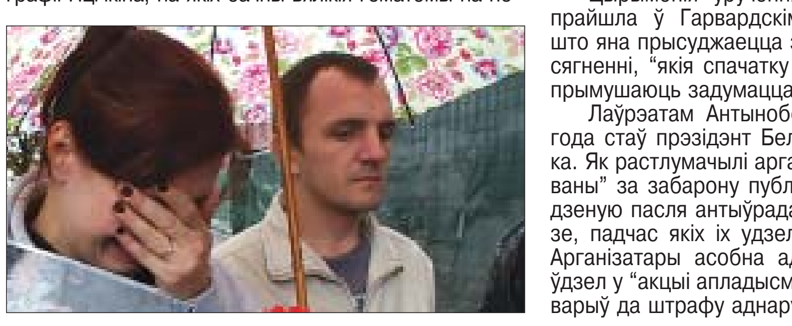
Хапалі за... памяць

Сваякоў і сяброў загінуўшага ў СІЗА на вуліцы Валадарскага мінчаніна Ігара Пцічкіна будуць судзіць. Толькі за тое, што яны ў мінулыя выхадныя вырашылі правесці ля ізалятара хвіліну памяці.

13 удзельнікаў акцыі памяці затрымалі непасрэдна ля следчага ізалятара, яшчэ пяцярых — на вуліцы Нямізе. У тым ліку была затрымана цяжарная сястра загінуўшага.

21-гадовы мінчанін Ігар Пцічкін загінуў пры нявысветленых акалічнасцях у СІЗА №1 на Валадарскага. 12 верасня споўнілася 40 дзён з моманту яго смерці. Паводле афіцыйнай версіі, прычынай смерці стаў сардэчны прыступ. Аднак сваякі і сябры Пцічкіна мяркуюць, што ён памёр пасля жорсткага збіцця ў СІЗА.

У інтэрнэце былі размешчаны пасмяротныя фатаграфіі Пцічкіна, на якіх бачны вялікія гематомы на перадплеччах, запясцях, кісцях, у вобласці рэбраў, а таксама пашкоджанні ніжэй за калена. У Следчым камітэце сваякам Ігара паведамілі, што па факце яго смерці праводзіцца праверка.

Нагадаем, што Ігар Пцічкін — не злосны крымінальнік і не забойца. У ізалятар ён трапіў за тое, што ў нецвярозым стане сеў за руль. Аднак адтуль ужо не выйшаў. Ды і хто б ён ні быў, хапаць і судзіць людзей за тое, што ладзілі хвіліну памяці аб загінуўшым, — гэта прыкрае беларускае ноў-хаў.

Дарэчы

Менавіта за такія ноў-хаў Аляксандр Лукашэнка стаў лаўрэатам Шнобелеўскай прэміі.

Цырымонія ўручэння Антынобелеўскай прэміі прайшла ў Гарвардскім універсітэце. Нагадаем, што яна прысуджаецца за найбольш сумніўныя дасягненні, "якія спачатку выклікаюць смех, а затым прымушаюць задумацца".

Лаўрэатам Антынобелеўскай прэміі міру 2013 года стаў прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Як растлумачылі арганізатары, ён быў "уганараваны" за забарону публічных апладысментаў, уведзеную пасля антыўрадавых пратэстаў у 2011 годзе, падчас якіх іх удзельнікі моўчкі апладзіравалі. Арганізатары асобна адзначылі выпадак, калі за ўдзел у "акцыі апладысментаў" суд у Гродне прыгаварыў да штрафу аднарукага чалавека.

КАЛІ ВЯРСТАЎСЯ НУМАР

У панядзелак прайшлі першыя суды над затрыманымі сябрамі і сваякамі Ігара Пцічкіна. Двое з іх былі пакараны штрафам у 500 тысяч, сястра загінуўшага Ірына, якая знаходзіцца на дзявятым месяцы цяжарнасці, атрымала папярэджанне.

Ірына заявіла, што не згодна з прысудам і будзе яго абскарджваць, бо яна не рабіла ніякай масавай акцыі, а проста ішла па вуліцы з кветкамі і партрэтам свайго брата, а ў момант затрымання стаяла на скрыжаванні і чакала зялёнага сігналу святлафора.

Яна расказала, што сведкі па справе, самі міліцыянеры, пацвердзілі, што яна нічога не рабіла, не заклікала, што рэальна гэта не быў пікет.

ГАЗЕТА—ЧЫТАЧЫ

Адгукніцеся!

Мы ўжо не раз пісалі: газета "Народная Воля" і сайт рэдакцыі — розныя рэчы. Вось ужо каторы месяц матэрыялы, якія друкуюцца на старонках выдання, выстаўляюцца ў інтэрнэт толькі праз два тыдні, для архіва, а не для аператыўнага азнаямлення.

Каб мець магчымасць рэгулярна трымаць у руках свежыя нумары "Народнай Волі", выйсце адно — падпісацца. Калі гэта зрабіць да 27 верасня, то ўжо з кастрычніка паштальёны будуць прыносіць Вам дахаты "Народную Волю".

Нагадваем: у некаторых чытачоў заканчваецца падпісны тэрмін. Не забудзьцеся, калі ласка, прадоўжыць падпіску на IV квартал.

Прыхільнікаў "Народнай Волі" чакаюць на пошце, а мінчан — яшчэ і ў спецыялізаваных пунктах "Белсаюздруку".

Вы — з «Народнай Воляй», «Народная Воля» — з Вамі!

ДАСЛОЎНА

Штэфан ФЮЛЕ,
еўракамісар па справах пашырэння ЕС:

"Калі вы мяне спытаеце, ці хачу я бачыць прагрэс у Беларусі, адказ будзе вельмі ясны: так, я хачу бачыць прагрэс. Але цяпер я бачу шанц на прагрэс, ёсць пэўныя сігналы. Міністр замежных спраў Уладзімір Макей быў тут, у Арменіі. Гэта была добрая справа. Я павінен сказаць, што ён даў пэўныя канструктыўныя прапановы па "Усходнім партнёрстве". І я думаю, што далейшы ўдзел важны і для Еўрасаюза, і для Беларусі.

Добрая дыскусія пра дыялог па мадэрнізацыі. Гэта магчымасць для ўлад узяць удзел разам з грамадзянскай супольнасцю ў гэтым вельмі важным дыялогу па мадэрнізацыі Беларусі з дапамогай Еўрасаюза.

Але іншая справа — гэта лёс палітвязняў. Еўропа можа адкрыцца для Беларусі, але гэта залежыць ад вызвалення і рэабілітацыі палітвязняў. Гэта вельмі ясная палітыка ЕС, і я вельмі спадзяюся, што гэтыя сігналы напярэдадні саміту ў Вільнюсе не акажуцца ўпушчанай магчымасцю для Беларусі.

Таму што калі яны хочуць нейкі меседж ад мяне, вось ён: вы рухаецеся ў справе палітвязняў, а мы тады запускаем поўнамаштабныя праграмы мадэрнізацыі вашай краіны".

Іх лёс хвалюе Беларусь!

Юрый Захаранка
знік 5246 дзён таму

Віктар Ганчар
знік 5114 дзён таму

Анатоль Красоўскі
знік 5114 дзён таму

Дзмітрый Завадскі
знік 4819 дзён таму

РАСКЛАДЫ

Второй после Путина

Кто такой Игорь Сечин и почему он не боится Александра Лукашенко?

Президент России Владимир Путин арест в Минске генерального директора "Уралкалия" Владислава Баумгертнера прокомментировал скупо: *"...Затишье связано с тем, что мы хотим проблему решить, а не загонять ее в тупик, что очень легко сделать, начиная шум и гам по этому вопросу. Но проблема, конечно, должна решаться"*. Сразу после этого на более поздний срок было перенесено заседание Совмина Союзного государства — то есть встреча Михаила Мясниковича и Дмитрия Медведева, зато в ход пошла тихая, но тяжелая артиллерия.

Фамилия одного из тех, кто на прошлой неделе встречался с Александром Лукашенко, вызывает особый интерес. Это глава "Роснефти" Игорь Сечин. По данным российских СМИ, он ведет переговоры о покупке Мозырского нефтеперерабатывающего завода, он намерен получить монополию на поставки российской нефти в Беларусь, и даже выкупить акции "Уралкалия" у Сулеймана Керимова тоже якобы хочет он. Последнее предположение, правда, Сечин опроверг. А вот два первых — нет. Кто же этот человек, по сути, претендующий на то, чтобы взять под контроль большую часть белорусского бюджета, так как в значительной степени валютные поступления в него дает нефтепереработка?

Человек №2 в российской государственной иерархии — так говорят об Игоре Сечине эксперты.

Игорь Иванович Сечин — ближайший помощник Путина с незапамятных времен. Прозвище: Игорь Иванович Настоящий (Ненастоящий — это первый вице-премьер РФ Игорь Иванович Шувалов).

В первые восемь лет президентства Путина Сечин выполнял функции главы президентского секретариата. Именно от него зависело, какую бумагу Путин прочитает и с кем он встретится, а с кем нет.

Еще у Сечина репутация человека, который "съел Ходорковского". Придя к мысли, что тогдашний самый богатый человек в РФ — заклятый враг государства, Сечин, как говорят, сумел убедить в этом Путина.

После ухода Путина в Белый дом Сечин последовал за ним — уже в качестве заместителя и куратора всей российской энергетики. В кабинете Медведева места Игорю Сечину не нашлось. Более того, новым вице-премьером по энергетике стал враг Сечина Аркадий Дворкович. Но Игорь Иванович Настоящий нашел себе кресло получше — президента одной из самых крупных в мире энергетических компаний "Роснефть". И с тех пор схватка Сечин—Дворкович стала одной из главных интриг российской политики. Резонанс этой схватки мы наблюдаем даже в Беларуси: Дворкович объявил о сокращении поставок нефти в нашу страну на 400 тысяч тон, Сечин сначала выступил против сокращения поставок, теперь согласился на 200 тысяч тонн.

Игорь Иванович Сечин родился 7 сентября 1960 года в Ленинграде. В 1979—1984 годах учился в Ленинградском государственном университете. По образованию филолог-романист, преподаватель португальского и французского языков.

После окончания ЛГУ Сечин работал переводчиком в Мозамбике в структурах внешнеторгового объединения "Техноэкспорт", занимавшегося, по данным ряда СМИ, поставками оружия в Анголу и Народную Республику Мозамбик. Затем Сечин был военным переводчиком в Анголе. Некоторые СМИ указывали, что его работа в Африке была связана с деятельностью советской разведки.

В конце 1980-х годов Сечин работал в иностранном отделе ЛГУ. В 1988—1991 годах был сотрудником отдела породненных городов управления внешнеэкономических связей исполкома Ленсовета. В 1990 году в ходе дружественного визита в Бразилию делегации Ленсовета Сечин познакомился с помощником Анатолия Собчака Владимиром Путиным. Став замом Собчака, Путин взял Сечина к себе в аппарат, где тот в разных должностях работал с 1991-го по 1996 год.

В 1996—1997 годах Сечин продолжал работать в аппарате Путина, переехавшего в Москву и ставшего замуправделами президента России. Весной 1997 года Сечин, после назначения Путина на должность заместителя главы администрации президента — начальника Главного контрольного управления (ГКУ), возглавил общий отдел ГКУ. В 1998 году занял пост руководителя аппарата Путина, ставшего к тому времени первым заместителем руководителя администрации президента. В августе 1999 года Сечин стал руководителем секретариата Путина — сначала как первого заместителя председателя правительства, позднее — главы правительства РФ.

24 ноября 1999 года Сечин был назначен первым заместителем главы аппарата правительства Дмитрия Козака. 31 декабря 1999 года стал заместителем главы президентской администрации (при исполняющем обязанности президента России Путине). В июне 2000 года, после мартовского избрания Путина главой государства, Сечин стал заместителем главы его администрации, руководителем президентской канцелярии.

По данным прессы, Сечин активно вмешивался в экономическую политику России. В 2003 году при его непосредственном участии были сорваны попытки вынести на рассмотрение правительства вопрос о реформе курируемого Дмитрием Медведевым "Газпрома". В том же 2003 году некоторые аналитики предположили, что за уголовным преследованием НК "ЮКОС" стояли Сечин и президент "Роснефти" Сергей Богданчиков. В конце октября 2003 года глава президентской администрации Александр Волошин, по данным СМИ, поддерживавший в Кремле бывшего главу "ЮКОСа" Михаила Ходорковского, подал в отставку. Сечин, которого в СМИ называли инициатором произошедшего, сохранил свой пост, а новым руководителем администрации президента стал Медведев. В марте 2004 года Сечин был назначен заместителем руководителя администрации президента Российской Федерации — помощником президента РФ.

В феврале 2004 года Сечин был рекомендован в состав совета директоров НК "Роснефть", а 27 июля 2004 года был избран его председателем (впоследствии неоднократно переизбирался на этот пост, занимал он его и по данным на июнь 2009 года). Большинство аналитиков указывали, что приход Сечина на эту должность следует трактовать как подготовку компании к получению контроля над активами "ЮКОСа". В связи с его назначением СМИ писали о том, что еще в 1998 году филолог Сечин защитил в Санкт-Петербургском горном институте диссертацию на соискание степени кандидата экономических наук на тему "Экономическая оценка инвестиционных проектов транзита нефти и нефтепродуктов". В том же году в издательстве института была опубликована книга Сечина "Проблемы развития экспорта нефти и нефтепродуктов из Российской Федерации и формирования региональных проектов их транзита".

В 2005 году СМИ распространили информацию о том, что Сечину удалось расстроить официально заявленное Путиным слияние "Газпрома" и "Роснефти", благодаря чему компания Богданчикова осталась самостоятельным игроком на нефтяном рынке России.

В мае 2008 года, после официального вступления в должность нового президента России Медведева, Сечин стал исполняющим обязанности заместителя руководителя администрации президента РФ, а уже через несколько дней стал вице-премьером в правительстве Путина. В августе 2008 года чиновник возглавил правительственную комиссию по вопросам топливно-энергетического комплекса, воспроизводства минерально-сырьевой базы и повышения энергетической эффективности экономики.

В 2011 году, после того как президент Медведев поручил вывести всех министров и вице-премьеров российского правительства из советов директоров госкомпаний, Сечин покинул пост председателя совета директоров "Роснефти", а затем и сам совет. Тогда же он покинул пост председателя совета директоров ОАО "ИНТЕР РАО ЕЭС", который он занимал с 2008 года.

В мае 2012 года, после вступления в должность президента Путина и назначения Медведева председателем правительства, Сечин покинул пост вице-премьера. 23 мая совет директоров "Роснефти", согласно директиве Медведева, назначил Сечина президентом компании. В июне 2012 года Сечин также стал ответственным секретарем комиссии при президенте РФ по стратегии развития топливно-энергетического комплекса и экологической безопасности, которую возглавил лично Путин. В ноябре того же года Сечин был избран в новый совет директоров "Роснефти".

В ряде СМИ упоминалось, что Сечин обладает многомиллиардным личным состоянием. Сечин женат, его дочь Инга, выпускница Санкт-Петербургского горного института, замужем за Дмитрием Устиновым, сыном бывшего министра юстиции, ранее — генпрокурора России.

Игорь МОРОЗОВ.

SOS!

Вечный огонь погас

Новое здание "Музея Великой Отечественной войны" строится, шумиха вокруг будущего грандиозного комплекса не умолкает. Не жалко государству денег и на "Линию Сталина", которой никогда не существовало. А тем временем по-настоящему памятные места, места страшных трагедий, приходят в запустение, разваливаются, стираются с лица Беларуси.

Всем известно, что во время Великой Отечественной войны для порабощения и уничтожения людей гитлеровцы создали систему концентрационных лагерей. Как правило, заключенные жили в таких местах недолго — тех, кто не умирал от голода или болезней, гитлеровцы расстреливали, умерщвляли в "душегубках", сжигали в специальных печах.

Всего на территории Беларуси было свыше 260 лагерей смерти и их филиалов. Но самым крупным являлся Тростенецкий. По количеству жертв он занимает четвертое место после таких печально известных нацистских лагерей, как Освенцим, Майданек и Треблинка. Всего в Тростенце гитлеровцами были замучены, расстреляны и сожжены более 200.000 человек! Вот где настоящее место печали, скорби, памяти! Вот где должны быть грандиозные мемориальные комплексы! Но...

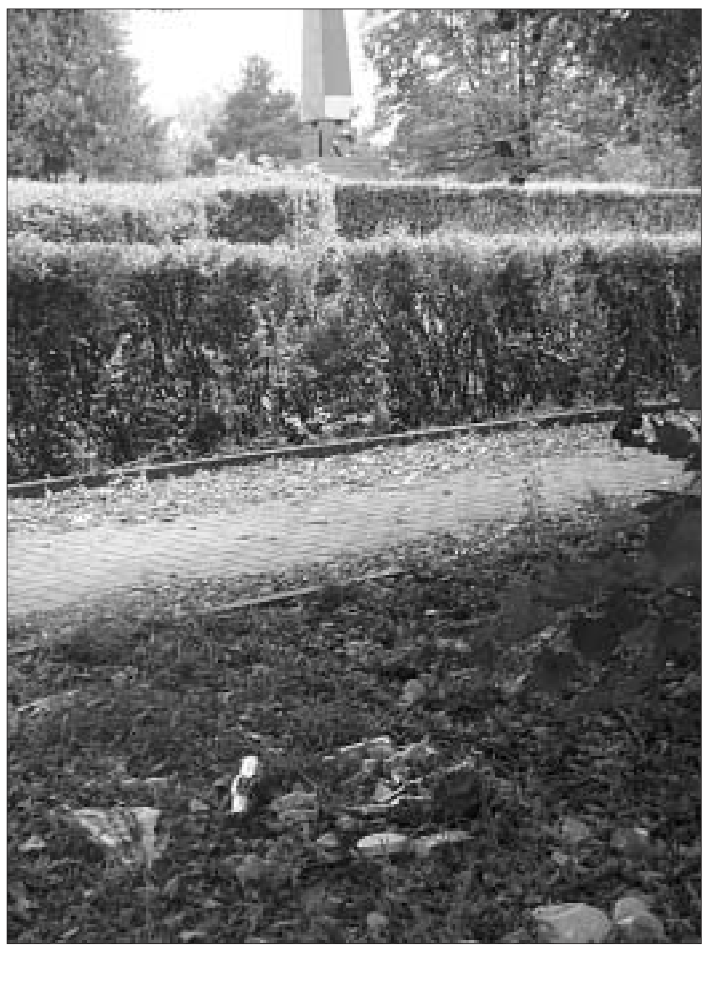
Сегодня о месте нахождения лагеря "Тростенец" напоминает всего несколько памятных знаков, которые установлены еще в 1960-х годах: в урочище Благовщина (тут было место массовых расстрелов), в урочище Шашковка (на месте массового сожжения людей) и в деревне Малый Тростенец (здесь, собственно, и находился сам лагерь смерти).

Главная часть заложенного тогда мемориального комплекса — обелиск. Он стоит до сих пор. Хотя правильнее сказать — просто разваливается на территории деревни Большой Тростенец. Сам обелиск давно не чистили, он покрыт трещинами, на нем имеются многочисленные сколы, плитка вокруг памятника рассыпается. А вечный огонь, который и является знаком памяти и почитания погибших, и вовсе потушен. Как выяснилось, его зажигают только по праздникам.

Оказывается, это место ежедневно посещают десятки человек. Отнюдь не туристы, не родственники погибших, не их потомки. Местная молодежь облюбовала остатки мемориала, чтобы на лавочках посидеть да пивка попить. А попив, весь мусор оставляет здесь же. Что, впрочем, не удивительно. Потому что мусорка тут всего одна, да и она почему-то спрятана в кустах.

С начала 2000-х годов идут разговоры о превращении этого места в полноценный мемориальный комплекс. Есть даже постановление правительства от 22 мая 2002 года №654 "О создании мемориального комплекса "Тростенец". Согласно этому проекту, планируется создание "Кургана Прозрения", "Долины Памяти", зоны "Земля Страданий и Надежд", площади "На пороге неизвестности" и многого другого. На бумаге все великолепно. Но в реальности имеется не грандиозный мемориал, а просто свалка, давно погасший огонь памяти и разваливающиеся от старости памятники.

Марта МАХУН.
Фото автора.

ЧУЛІ?

Афрыканская чума свіней: новыя забароны

У Беларусі вырашана прыняць дадатковыя захады супраць афрыканскай чумы свіней і іншых хвароб жывёл.

Згодна з пастановай Савета міністраў, у Крымінальны кодэкс і КаАП будуць унесены змены, якія ўзмоцняць адказнасць за неапавяшчэнне пра падзеж і захворванні жывёл, за вытворчасць, продаж або выкарыстанне недабраякасных кармоў і кармавых дабавак, парушэнне карантынных правілаў і абмежаванняў, а таксама іншых ветэрынарных правілаў.

У населеных пунктах, у якіх зарэгістравана АЧС, забаронена ўтрыманне свіней на асабістых падворках грамадзян, а таксама на падворках работнікаў жывёлагадоўчых аб'ектаў. Гэтая забарона працягнецца не менш за 6 месяцаў пасля забою ўсіх свіней і правядзення комплексу ветэрынарна-санітарных мерапрыемстваў.

Забаронена рэалізацыя жывых свіней (акрамя маладняку) са свінагадоўчых комплексаў. Іх можна толькі здаваць мясаперапрацоўчым арганізацыям.

Забаронена рэалізацыя без узгаднення з дзяржаўнай ветслужбай свініны і прадуктаў з яе, а таксама кармоў. Гэта могуць рабіць толькі мясаперапрацоўчыя прадпрыемствы. Нельга імпартаваць гэтую прадукцыю з краін, у якіх адзначана АЧС. Забаронены неарганізаваны гандаль свінінай.

Міністэрству па надзвычайных сітуацыях загадана набыць абсталяванне для дэзынфекцыі.

НАРОДНЫ ФРОНТ: У ПАДЗЕЯХ І АСОБАХ

Чвэрць стагоддзя таму…

У пазамінулым нумары "Народнай Волі" са Зваротам з нагоды 25-годдзя стварэння Беларускага Народнага Фронту "Адраджэньне" выступілі тыя, хто належаў да заснавальнікаў гэтага руху, хто не проста ўдзельнічаў у легендарным пасяджэнні грамадскасці 19 кастрычніка 1988 года, а ўвайшоў у аргкамітэт першай ад часоў смерці Сталіна апазіцыйнай арганізацыі ў Беларусі. Як сябра БНФ з 1989 года, а пэўны час і кіраўнік гэтага руху, безумоўна, падпісваюся пад кожным словам аўтараў Звароту, сярод якіх ёсць і маладзейшыя за мяне асобы.

Беларускі Народны Фронт не быў "кабінетнай выдумкай": ад пачатку 1980-х гадоў у розных мясцінах Беларусі ўзнікла нямала суполак, як раней казалі, "па інтарэсах", аснову якіх утварала актыўная беларуская моладзь. Нехта дапамагаў археолагам у раскопках, нехта ўзнаўляў старадаўнія беларускія святы і абрады, нехта ладзіў "суботнікі" па добраўпарадкаванні гістарычных частак гарадоў, нехта распаўсюджваў "перабудовачную літаратуру" па фабрыках і заводах... Але адзіным і ўплывовым гэты рух стаў тады, калі да яго далучыліся вядомыя асобы, якія жылі Беларуссю, верылі ў яе лепшую, суверэнную і еўрапейскую будучыню.

Не магу тут не ўзгадаць тых сябраў першага Аргкамітэта Народнага Фронту, хто ўжо не мог паставіць подпіс пад згаданым Зваротам, бо адышоў у лепшы свет. Маё асабістае знаёмства з **Васілём Быкавым** адбылося ўжо тады, калі я сам далучыўся да руху Беларускага Народнага Фронту. Для Быкава, без усялякага сумневу, галоўным жыццёвым заняткам была літаратура, і тым не менш справа Народнага Фронту была для яго той надзеяй, дзеля якой было варта жыць. Быкаўскія словы "За імі — сіла, за намі — праўда" будуць падтрымліваць не адно пакаленне беларусаў, не абыякавых да таго, што робіцца на роднай зямлі.

Доктар філасофскіх навук **Уладзімір Конан** запомніўся як чалавек надзвычай глыбокі і натуральны ў сваёй беларускасці. Уладзімір Міхайлавіч быў шчырым вернікам, праваслаўным, але ў яго душы жыла і вера ў тое, што патэнцыял беларускай духоўнасці здолее аб'яднаць нашу нацыю не толькі ў самыя крытычныя для яе часы.

Канстанцін Тарасаў, "тэхнар" паводле сваёй асноўнай адукацыі, з маладых гадоў захапіўся беларускай гісторыяй; гэтае захапленне пакупова пачало рэалізоўвацца ў яго творах гістарычнай тэматыкі, па якіх мы, пакаленне маладзейшае, працягвалі адкрываць для сябе старадаўнюю Беларусь пасля заўчаснай смерці незабыўнага Уладзіміра Караткевіча. Тарасаў быў для мяне ўзорам сапраўднага народжанага ў горадзе беларускага інтэлігента — нешматслоўнага, спакойнага, які, перш чым уступіць у дыскусію, шукаў неабвержных аргументаў, а інакш проста ў гэтую дыскусію не ўступаў.

Усе, хто памятае масавыя акцыі БНФ канца 1980-х — сярэдзіны 1990-х гадоў, іх выключна таленавітае мастацка-палітычнае афармленне, павінны ведаць, што галоўным натхняльнікам гэтай справы быў сціплы і малапрыкметны ў звычайным жыцці чалавек — **Яўген Кулік**. У дачыненні да яго нехта можа сказаць, што, маўляў, ён вылучаўся рэзкасцю і катэгарычнасцю. Але ж гэта не так! У Яўгена душа балела толькі за адно — за любую яму Беларусь. Добра запомнілася тое, што інакш, як "Лявонка", да мяне ён не звяртаўся...

Канец 1990-х гадоў. Пры падтрымцы Беларускага ПЭН-Цэнтра ў Віцебск прыязджае дзеля сустрэч з віцябчанамі, можна сказаць, "ударная брыгада" нашай сучаснай літаратуры — Рыгор Барадулін, Генадзь Бураўкін, Уладзімір Арлоў, Алесь Разанаў, Сяргей Законнікаў, Васіль Сёмуха... Адна з сустрэч адбываецца ў будынку Дзяржаўнага тэатра імя Якуба Коласа. Перад пачаткам імпрэзы да мяне падыходзіць невысокі, вонкава малапрыкметны чалавек: "Добры дзень, спадар Лявон! Я — **Валерый Маслюк**, галоўны рэжысёр тэатра, у 1988 годзе ўваходзіў у Аргкамітэт па заснаванні Народнага Фронту. Паслухайце, давайце мы пачнём сустрэчу крыху пазней, бо тут ёсць пэўная ідэя..."

Кабінет Камісіі Вярхоўнага Савета па адукацыі, культуры і захаванні гістарычнай спадчыны, у якой я пэўны час выконваў абавязкі намесніка старшыні. У дзверы стукаецца і ўваходзіць чалавек — тады яшчэ малады, але старэйшы за мяне. "Вы — Лявон Баршчэўскі? Мяне завуць **Алесь Емяльянаў**. Я — франтавец ад самага пачатку, сябра Аргкамітэта БНФ. Але сёння нам трэба думаць пра тое, каб у краіне фарміравалася сапраўдная шматпартыйнасць, бо без гэтага дэмакратыя не пераможа. Беларускі Народны Фронт — гэта сёння шырокі рух, і антыкамуністычны, і экалагічны, і нацыянальны. А пытанні пабудовы менавіта нацыянальнай дзяржавы павінны быць галоўнай мэтай Нацыянальна-дэмакратычнай партыі, якая павінна пераняць ідэі "нацдэмаў", знішчаных у 1930-я гады..." — "Шаноўны Алесь, — адказваю, — калі ініцыятары стварэння такой партыі ёсць і маюць намер сур'ёзна працаваць, хто ж будзе супраць? Але, беручыся за такую справу, трэба ўсё зважыць і належна ацаніць свае сілы і магчымасці. Зрэшты, нацыянальная ідэя павінна легчы ў аснову дзейнасці любой партыі ў суверэннай Беларусі".

Нацыянальна-дэмакратычная партыя ў Беларусі была ўсё-такі створана. А крыху пазней на глебе адраджэння нацыянальнай ідэі ўзнікла і яшчэ адна партыя — Беларуская сацыял-дэмакратычная грамада. Чынны ўдзел у гэтым працэсе ўзялі дзве асобы, якія належаць да самых выбітных археолагаў і гісторыкаў у нашай гісторыі.

Прафесар **Міхась Ткачоў** уражваў не толькі сваімі энцыклапедычнымі ведамі, але і нейкай асаблівай грунтоўнасцю і надзейнасцю (тады мала хто ведаў, што да яго падступалася ўжо невылечная хвароба). Пярэчыць Ткачову цяжка было нават высокім партыйным начальнікам. Калі ў 1992 годзе востра паўстала пытанне прыняцця беларускай прысягі афіцэрскім складам былой Беларускай вайсковай акругі, а на той момант ужо арміі незалежнай дзяржавы, памятаю, як Міхась Ткачоў сказаў: "Трэба падштурхнуць урад паварушыцца. Давайце арганізуем урачыстае прыняцце прысягі ўсімі ахвотнікамі, дзейнымі вайскоўцамі і тымі, хто ў запасе. І зрабіць гэта варта ў дзень 8 верасня, калі адбылася пераможная і вельмі важная для нашай гісторыі Аршанская бітва, і зрабіць на плошчы Незалежнасці!" Усяго праз два з паловай месяцы пасля таго, як ідэя Ткачова здзейснілася, яго не стала. Жалобная цырымонія развітання з гэтым выбітным чалавекам праходзіла ў сталічным Доме літаратара, на ёй прысутнічалі тагачасны кіраўнік дзяржавы Станіслаў Шушкевіч, прэм'ер-міністр Вячаслаў Кебіч, міністры, дэпутаты Вярхоўнага Савета ад усіх фракцый. Адпяванне нябожчыка ўзначаліў мітрапаліт Філарэт.

Міхась Чарняўскі, адзін з першаадкрывальнікаў далетапіснай Беларусі, чалавек, які здолеў ўратаваць для нашчадкаў "Споведзь" Ларысы Геніюш, быў не толькі надзвычай таленавітым даследчыкам, але і вельмі грунтоўнай асобай, шмат у чым падобнай да Ткачова. Перад Чарняўскім таксама блякла пыха і "веліч" камуністычных і лукашэнкаўскіх начальнікаў, ахвотнікаў выдаваць белае за чорнае, а чорнае за белае... У пакаленні першых народафронтаўцаў месца Ткачова і Чарняўскага зусім побач з месцам, якое займаў Васіль Быкаў.

Лявон БАРШЧЭЎСКІ.

КРЫМІНАЛ

Жудаснае забойства ў Глуску

У мінулыя выхадныя гэта здарэнне стала тэмай нумар адзін. У Глуску знайшлі забітымі маладую жанчыну і яе трохмесячную дачку.

У панядзелак ужо прыйшло паведамленне, што падазроны ў гэтых злачынствах узяты пад варту.

"У ходзе праведзеных аператыўна-вышуковых мерапрыемстваў устаноўлена, што 7 верасня ў 23.00 мужчына ў сваім доме ў сварцы забіў іх адвёрткай, пасля чаго на аўтамашыне вывез целы паблізу вёскі Хвастовічы і закапаў", — гаворыцца ў афіцыйным паведамленні МУС.

Узбуджаная раней крымінальная справа па ч.2 арт.182 "Выкраданне чалавека" перакваліфікавана на ч.2 арт.139 "Забойства" Крымінальнага кодэкса".

ПО ПОВОДУ

А теперь ищут стрелочника

Изо дня в день по радио и телевидению показывают и рассказывают про авантюру с “Уралкалием”. Кому только не лень высказывают мысль, что нашу калийную отрасль хотел захватить какой-то бизнесмен Керимов и К°. Беларусь, мол, понесла ущерб в размере 100 миллионов долларов. Но, думается, истинную причину так и не называют.

Да, Керимов и его компания, возможно, — это нечестные люди. Уже раньше прибрали к рукам другие предприятия по производству удобрений в России.

Знали ли наши менеджеры об этом? Знали, но на что надеялись, когда шли на сотрудничество с ворами (по крайней мере сейчас так говорят)? Здесь не обошлось без ведома высшего руководства, которое дало зеленую улицу сомнительному сотрудничеству. А сейчас ищут стрелочника в “Беларуськалии”.

Л.МАРИЯН.

г.Борисов.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Моўныя праблемы прыдумалі нацдэмы

“У школе даюць дастатковыя веды па беларускай мове”, — з такой заявай выступіў старшыня Міжнароднага і Беларускага камітэтаў славістаў, член-карэспандэнт НАН Беларусі Аляксандр Лукашанец. Між тым сёлета на цэнтралізаванае тэсціраванне па беларускай мове запісалася ў два з паловай разы менш абітурыентаў, чым па рускай.

З усіх палос крычыць газета:
— На “мове” ўлада ставіць крыж!
А ён цяўпе:
— Няпраўда гэта.
Прасцяг для “мовы”. Нават звыш.
Бацькі турбоцяцца:
— На “мове”
Дзяўчынка вучыцца адна
У беларускім Магілёве!
А ён адказвае:
— Мана...
— Чаму ж, калі ідуць на тэсты,
Дык выбар большасцю — “язык”?
А ён мармыча слоў заместа:
— Хлусня... Нацдэмны нейкі бзік...
— Расійскія
У крамах творы,
Амаль няма на “мове” кніг!
А ён далдоніць год каторы:
— У магазінах горы іх...
Ён проста чуць і знаць не хоча,
Што стала чорнай паласа,
І калі нехта плюне ў вочы,
Ён скажа:
— Божая раса...

* * *

Сцвярджацьме хтосьці недалёкі,
Не варухнуўшы нат брывом,
Што заўтра бацька пойдзе ў скокі,
Хоць ён ляжыць пад абразом...

За вялікія грошы будзе Ленін харошы

На рамонт помніка Леніну і добраўпарадкаванне прылеглай да яго тэрыторыі ў Гомелі з мясцовага бюджэту выдзелена больш за 600 мільёнаў рублёў. Многія гамяльчане абураны такімі тратамі на сімвал камунізму.

Неяк педагогі талакою
Прывялі на плошчу дзетвару,
Дзе стаіць з працягнутай рукою
Помнік-манумент правадыру.
Выгляд манумента вельмі ўбогі,
Бачна: патрабуецца рамонт.
І сказалі дзецям педагогі
Леніна нягеглага наконт:
— Вельмі непрывабны від ягоны,
Помнік прыхарошыць трохі след,
І таму належныя мільёны
Выдзеліць для Леніна бюджэт.
І мільёнаў тых, прызнацца, многа...
Міма ў акулярах маладзён
Крочыў,
І на словы педагога
Рэпліку з сарказмам кінуў ён:
— Не было ў душы маёй спакою,
Бо раней не мог даўмець ніяк:
А чаму з працягнутай рукою
Ён стаіць заўсёды, як жабрак?
Гэта ж, мусіць, просіць сёння Ленін,
Каб грашыма хтосьці дапамог.
Хай бы стаў яшчэ і на калені,
Кепачку паклаўшы каля ног...

* * *

Будзе Ленін чысцінёй свяціцца,
Аглядаць з ухмылкай з-пад рукі
Чэзлыя, аблезлыя бальніцы,
Без рамонту школы і садкі...

Мільёны на пагоны

Драматурга Андрэя Карэліна аштрафавалі на 7 мільёнаў рублёў. На судзе адзін з міліцыянтаў сказаў, што быў абражаны ў інтэрнэце словам “вальяжный”. У перакладзе на беларускую мову — “важны”, “самавіты”, “салідны”.

Ёсць да міліцыі ў народзе
Папрокаў шмат і пахвалы:
Заслуг перад народам годзе,
І шлейф ганебны немалы.
У лёсе драматурга, пэўна,
Той “шлейф” пакінуў нейкі след.
І ён аднойчы палка, гнеўна
Накрэмзаў штосьці ў інтэрнэт.
І міліцэйская адразу,
Як кажуць, закіпела кроў,
Бо палічылі за абразу
Адно са звыклых, простых слоў.
“Салідны”, “важны”, “самавіты”...
Хоць на пагонах зоркі дзве,
Ці ж сёння люд наш паспаліты
Міліцыянтаў так заве?
Хіба што толькі генерала
Так узвялічвалі спрадвек.
Астатнім жа пашаны мала...
А значыць, слова тое — здзек!
І суд наш справядлівы самы
“Даў драматургу ад душы”.
У тым яму сюжэт для драмы,
Ці вадэвіль сядзі-пішы.
Трэ аднаўляць бюджэт ягоны
(Ён страціў не адзін мільён),
Бо ў тых, хто начапіў пагоны,
Задужа бедны лексікон.

* * *

Выходзіць, будзе меншым злом,
Як назавеш “мянтом”, “казлом”...

МНЕНИЕ

Я — за обновление!

Здравствуй, “Народная Воля”!

Когда получил первый номер газеты, вышедший в цветном варианте, охватило какое-то волнение, появилось желание взяться за перо, чтобы выразить признательность редакции, сказать: “Молодцы!”. За то, что в сложнейшей ситуации, без поддержки со стороны государства, не только сохраняете издание, но и придали ему современный облик.

Понятно, всякое новшество требует денег, которых, естественно, в редакции нет, поэтому ей пришлось пойти на непопулярный шаг, поднять цену подписки, что, как подчеркнул в одной из колонок главный редактор, не всем пришлось по душе.

Я все же считаю иначе. Газета должна развиваться, совершенствовать дизайн. И нам, читателям, следует всячески поддерживать “Народную Волю”. Кто еще не подписался на четвертый квартал — подпишитесь. Посодействуйте, чтобы так поступили ваши родственники, друзья, соседи, знакомые. Что до меня, то я свой выбор сделал.

Уважаемая “Народная Воля”, ты продолжишь приходить в мой дом и в четвертом квартале, и в следующем году. Так что я — за обновление!

Сотрудникам редакции желаю здоровья, семейного благополучия, пусть Господь Бог не оставляет вас!

Иосиф НАЛИВАЙКО,
житель деревни Мазолово
Мстиславского района.

ИЗ ПИСЬМА

Поздравления будут стоить более 120 тысяч рублей

В “Народной Воле” за 6 сентября помещена заметка “Адно слова — жабракі”. Это на самом деле так. Особенно заметно подскочили тарифы на отправку простых писем в страны СНГ. Так, чтобы послать одно письмо-поздравление в Украину или Молдову однополчанам, я должен заплатить за марку 6800 рублей, плюс стоимость конверта и открытки. Помнится, стоимость обычной почтовой марки когда-то была четыре копейки, удорожание в 170.000 раз.

А у меня так складываются обстоятельства, что к праздникам — к Новому году, к 23 февраля, к Дню Победы, ко дням освобождения многих городов Украины и Молдовы — я должен написать 15—20 писем, и это стоит более 120.000 рублей.

Уверен, что такое удорожание отправки обычных писем ничем не оправдано. В прошлые годы ветеранам войны была какая-то скидка — теперь и этого нет.

Лев Самсонович АНЦЕЛИОВИЧ,
инвалид войны, почетный гражданин города Кременная Луганской области, Березнеговатского района Николаевской области, города Кауштаны (Молдова).

ПРОДОЛЖЕНИЕ ТЕМЫ

Собачья жизнь

Давно знаю Л.М.Мороговскую, автора статьи о животных, как человека, искренне любящего животных, и готова согласиться с каждым ее словом. Но только мне непонятно, как уважаемая Лариса Михайловна видит на практике механизм введения дорогих лицензий на разведение и продажу животных? Кто должен отслеживать эту ситуацию (соседи, дворники, сантехники и т.п.)? Не предлагает ли она введение доносительства и слежки, что недостойно порядочных людей?

Что же касается предложения о принятии программы стерилизации животных, то она существует, и ее уже несколько лет осуществляет общественная организация “Спасение животных”. Но опять-таки: стерилизация животных — добровольное дело хозяев, и она не так безобидна, как кажется на первый взгляд. (А чипирование и вовсе дело дорогостоящее...)

Согласна с автором статьи о том, что решение проблемы животных — дело не только общества, но и государства: пока оно не озаботится ею — ничего не изменится. Но, как мы видим, государство ничего менять не желает, а если и принимает какие-то меры, то ужесточающего характера.

Где же тут быть оптимизму?

Розалия РУБИНЧИК,
пенсионерка, зоозащитник.

Минск.

ДАЛЁКАЕ-БЛІЗКАЕ

Пётр САДОЎСКІ,
былы Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Германіі

Беларускія калійныя гісторыі: мухлёж пачынаўся не сёння

Сённяшнія восеньскія жарсці

Увосень нашы дачнікі дружна купляюць азотна-фосфарна-калійную сумесь пад зімовыя часнок і цыбулю. Называюць гэта адным словам — “комплексныя”. У сезон іх нават не заўсёды купіш, ды і цэны растуць, як восеньскія грыбы. З гэтай прычыны для не вельмі багатых беларускіх грамадзян, якія на дачах не толькі адпачываюць, але і здабываюць хлеб штодзённы, гісторыя з “Уралкалием”, “Беларускаліем” і Беларускай калійнай кампаніяй (БКК) робіцца надта блізкай. Усе клянуць “нярускіх алігархаў” Керымава ды Баўмгертнера, нават слоўца “рэйдарскі захоп” ужываюць.

Пішучы гэтыя своеасаблівыя “эканамічныя” ўспаміны ў “Народную Волю”, выконваю і абяцанне, дадзенае маім сталым знаёмым па электрычцы Мінск—Маладзечна і суседзям-дачнікам. На грунтоўную спрэчку на пероне і ў дарозе не хапае часу: еду я толькі да Крыжоўкі. Прычына спрэчак да смеху простая: большасць маіх знаёмцаў проста з большай ці меншай дакладнасцю пераказваюць пачутае і ўбачанае вечарам на БТ. Рэдка хто пытаецца: “А што, за 20 гадоў так і не навучыліся самі прадаваць?” Дзяржаўныя СМІ пра гэта маўчаць.

Шчыра прызнаюся, пачуўшы ўпершыню гісторыю пра БКК і Керымава, я таксама здзівіўся: няўжо дагэтуль чужыя, выключна расійскія, дзядзькі сядзелі на апошнім звяне гэтага грашовага ланцуга? Адышоўшы ад палітыкі, як большасць абывацеляў, я быў упэўнены, што тут наша суровая дзяржава мышы не прапусціць. Цяпер пытаюся: чаму не рыхтавалі сваіх спецыялістаў-менеджараў? Куды глядзела цэлае войска кантралёраў, кадэбэшнікаў, фінансавых аўдытараў, прадстаўнікоў фрахту? Гэта ж трэба: не на тыя караблі грузілі і не туды адпраўлялі! Бралі крэдыты пад нашу будучую здабычу, а мы нічога не ведалі? Нешта тут не так! Наш жа прэзідэнт цалаваўся з Керымавым і перад Народным сходам хваліўся сваім сяброўствам “с богатейшим человеком России”... Нейкая замутнёная вада атрымліваецца. Нехта ж з “нашых” тут добра парыбачыў. Лукашэнка абяцаў, што яшчэ будуць новыя пошукі і пасадкі. А што было да Лукашэнкі?

Мутныя воды 1990-х

СССР трашчаў, захлынаючыся ў знешніх даўгах. Масква гнала сыравінны экспарт на долары. Рэспублікі не кантралявалі нічога.

Так сталася, што ў 1990—1992 гг. я быў старшынёй Камісіі па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях ВС БССР, а потым ужо і РБ (12-га склікання). Быў я — адпаведна статусу старшыні Камісіі — членам Прэзідыума. Быў я, паводле сумлення і логікі, і членам Апазіцыі БНФ, бо абіраўся на платформе гэтага руху. Членства ў Прэзідыуме давала даволі шырокія паўнамоцтвы і аператыўны доступ да эканамічнай інфармацыі, у тым ліку і закрытай.

Цяпер “маладыя” 30- і 40-гадовыя аналітыкі, як і колішнія ветэраны, крытыкуючы БНФ “першага прызыву” і нашу групу ў ВС, пішуць: “Яны змагаліся толькі за сцяг, герб і беларускую мову”. Не, гэта зусім не так.

Калі мы з першага дня патрабавалі як найхутчэй утварыць дзяржаўныя межы, мытню, войска, свае грошы ды іншыя фармальныя атрыбуты дзяржаўнасці, мы зыходзілі з жахлівых фактаў раскрадання беларускай маёмасці. Уявіце сабе: года паўтара мы фактычна не мелі дзяржаўнай мяжы. Праз нашу тэрыторыю ў краіны Балтыі і Польшчу бескантрольна ішлі тавары на рээкспарт. Не маючы ні грама каляровых металаў, Літва і Латвія выйшлі тады ў еўрапейскія лідары па продажы каляровых металаў, Польшча ўвезла з Беларусі за 1991 год цэлы манблан азотных ды калійных угнаенняў, безліч кантрабандных цыгарэт, бензіну, тэлевізараў, веласіпедаў, сельгасінвентару, скур-паўфабрыкатаў, побытавых электратавараў і да т.п. З нашых аэрадромаў знікалі невядома куды самалёты, верталёты, з ангараў — цягачы, аўтамабілі, порах з падземных сховішчаў...

Як ні дзіўна, але мне тады было лягчэй атрымаць вострую інфармацыю ад старшыні КДБ генерала Эдуарда Іванавіча Шыркоўскага, чым ад Савета міністраў. Дагэтуль не знаходжу для сябе яснага тлумачэння, чаму ён так сябе паводзіў. Былі гэта нейкія беларускія інтрыгі ці інструкцыі з Масквы? Ці гэта было шчыра і асабіста? Народжаны на Стаўпеччыне, яшчэ, як кажуць, за польскім часам, маючы юрыдычную і спецыяльную савецкую чэкісцкую адукацыю, ён большую частку свайго жыцця правёў у Расіі. Спецыялізаваўся на барацьбе з кантрабандай і валютных аперацыях. Быў першым шэфам КДБ ў Рэспубліцы Беларусь. Фрагментарна гаварыў па-беларуску, са мной ва ўсякім разе. Аднойчы я нават чуў, як ён у Таварыстве дружбы ў Арсеня Ваніцкага спяваў пад баянны акампанемент генерала Ягорава (тады міністра ўнутраных спраў) “Бывайце здаровы, жывіце багата” і “Не шукай ты мяне”. Ведаю яшчэ, што ён быў супраць, каб мяне пасылалі амбасадарам у Германію.

У той час я імкнуўся атрымаць перш за ўсё інфармацыю пра так званыя канцэрны ды іншыя аб’яднанні, створаныя на базе міністэрстваў, якія ведалі рэсурсамі і мелі сувязь з замежжам. Ад Савета міністраў, як кажуць, паводле азначэння, такой інфармацыі было атрымаць немагчыма. У тыповае прамыслова-вытворчае аб’яднанне, створанае, напрыклад, у абласным цэнтры, маглі ўваходзіць: першы намеснік старшыні Савета міністраў, сакратар абкама партыі, загадчык валютнага аддзела СМ, дырэктар буйнога банка і некалькі маленькіх мясцовых дзялкоў. Так акумуляваўся першы дзяржаўна-прыватны капітал. У адпаведнай пастанове Саўміна дакладна вызначалася, якія памяшканні, аўтамабілі, узнагароджанні (у валюце!) і г.д. за кошт рэспубліканскага бюджэту могуць выдзяляцца такому аб’яднанню. Кантролю не было ніякага — ні маскоўскага, ні мясцовага партыйнага. Памятаю, тады пры дапамозе Шыркоўскага мне давялося разбірацца з аб’яднаннем “Усход”, зарэгістраваным ці то ў самім Магілёве, ці дзесьці ў вобласці. Сярод фундатараў там фігуравалі імёны самога прэм’ера Кебіча, Касцікава (ягонага намесніка), старшыні аблвыканкама ды іншых менш і больш вядомых асоб. Запомнілася, што Савет міністраў санкцыянаваў кіраўніцтву аб’яднання “Усход” у дадатак да афіцыйнага заробку сярод іншых ільгот выплату месячных заахвочванняў да 250 долараў. Фактычна самі сабе ж і дазвалялі.

Пазней пачалі з’яўляцца сумесныя прадпрыемствы з удзелам так званых замежных інвестараў. Гэта былі звычайна дробныя замежныя бізнесмены, не вельмі паспяховыя ў сябе на радзіме, што спрабавалі шукаць прыбытак у мутнай вадзе постсавецкіх дзяржаў. З нашага боку зноў жа выступалі дзеячы з Саўміна і міністэрстваў. Асабліва буялі здзелкі з бартарам. Яшчэ паводле савецкіх нормаў у бартарнай дакументацыі неабходна было дакладна адлюстроўваць тэрміны (звычайна 45 дзён), краіну, дакладныя даныя пра абодва бакі, сустрэчны тавар, банкаўскія рэквізіты і гарантыі. З нашага боку права даваць дазвол на бартарную аперацыю маглі каля дзясятка асоб: прэм’ер, намеснікі, міністр знешнеэканамічных сувязяў і некаторыя начальнікі саўмінаўскіх упраўленняў. Бартарным экспартным таварам з нашага боку звычайна былі: калійныя ўгнаенні, авіяцыйная газа, нафта, бензін, лес, азотныя ўгнаенні, — тавары, на якія цэны былі збольшага вядомыя паводле даных еўрапейскіх біржаў. Гэта — усё тыя ж тавары для так званых ф’ючарсных здзелак. Бартарная аперацыя магла цягнуцца замест прадугледжаных 45 дзён да цэлага года (у гэты час грошы пракручваліся некалькі разоў). Замест сустрэчнага бартару ў выглядзе дэфіцытных лекаў ці “хай-тэк” маглі прыйсці прасаваныя цюкі джынсаў сэканд-хэнд, аправы для акуляраў, касметыка. Больш за тое, яны маглі “прызямліцца” нават дзе-небудзь у Грузіі ці Малдове.

Кожныя тры дні даныя пра сярэднеаптовыя цэны я атрымліваў прыватна ад аднаго знаёмага немца праз факс: што дзеецца ў Амстэрдаме, Лондане, Франкфурце, Ратэрдаме, Гамбургу. Тады ў нас не было аператыўных камп’ютарных праграм з такой інфармацыяй. У ВС у нас быў толькі адзін факсавы апарат, які нашай камісіі прэзентаваў Сяргей Касцючэнка, кіраўнік “Прыёрбанка”. Пра электронную пошту яшчэ не марылі. Яна з’явілася пазней.

Нават з такім мінімумам інфармацыі ўдавалася сёе-тое зразумець. Аднойчы старшыня КДБ прынёс мне арыгінал формы №24 (разавая ліцэнзія на бартарную аперацыю), падпісаную намеснікам прэм’ера, а там — толькі назва нашай юрыдычнай асобы, краіна прызначэння і колькасць тавару — калійных угнаенняў. Няма ні назвы партнёрскай фірмы, ні сустрэчнага тавару, ні тэрмінаў, ні спосабаў пастаўкі, ні цаны за адзінку ўліку тавару, ні пункту паступлення сустрэчнага тавару і г.д. Як той казаў — круці што хочаш. Не ведаю, дзе ён яе ўзяў. Ці гэта была нейкая прынада для мяне?

Была яшчэ адна хітрасць: рэзкая змена курса рубля на працягу тэрміну, неабходнага для ацэнкі экспартнага ці імпартнага тавару ў цвёрдай валюце і ў рублях. Курсаў рубля было некалькі. Тут Цэнтральны банк пры Вінікавай (так тады называўся Нацыянальны банк) хутка знаходзіў паразуменне з дзялкамі, блізкімі да Савета міністраў. Можна нават было складаць пэўныя графікі залежнасці курса рубля/долара ад характару значных па аб’ёме экспартна-імпартных аперацый, у якіх фігуравалі знаёмыя персаналіі. З дапамогай майго колішняга завочніка з іняза (цяпер МЛГУ), што займаў даволі высокую пасаду на мытні, я спрабаваў рабіць такія “графікі” і пры Багданкевічу. Калі набіралася значная група тавараў для экспарту, дзе экспарцёрамі былі блізкія да СМ асобы ці “вытворча-экспартныя аб’яднанні”, якіх тады напладзілася безліч, на кароткі тэрмін устанаўліваўся нізкі курс рубля, каб забяспечыць большы чысты прыбытак за кошт большай масы скупленых беларускіх рублёў на атрыманыя долары ці закупкі адпаведнага тавару на беларускім рынку. Пры імпартных аперацыях, дзе фігуравалі “важныя” імпарцёры, курс рубля адпаведна мог пры неабходнасці ўзрастаць.

Беларускі «спотавы» продаж калію на пачатку 1990-х

Бяру слова “спотавы” ў двукоссе не як гандлёвы тэрмін, а як беларускую з’яву, вельмі спецыфічную для знешнеэканамічнай дзейнасці на пачатку нашай дзяржаўнай незалежнасці. Звычайна гэтым словам абазначаюць буйныя разавыя гандлёвыя аперацыі, якія адбываюцца паралельна з так званымі ф’ючарснымі, што плануюцца праз дамовы на шмат гадоў наперад, — з больш-менш стабільнымі цэнамі, традыцыйнымі рынкамі, вядомымі вытворцамі і аптовымі пакупнікамі. Гэта — нафта, газ, зерне, металы, рыба, уран ды іншае. Сюды ж належаць і мінеральныя ўгнаенні. Усё гэта рэгулюецца міжнароднымі дамовамі і законам пра нядобрасумленную канкурэнцыю, антыкартэльным заканадаўствам, штрафамі і мытай за дэмпінг, абавязацельствамі захоўваць літару і дух двух- і шматбаковых дамоў і да т.п.

Шмат хто помніць анекдатычную гісторыю, як у Індыі сутыкнуліся на адным калійным тэндары дзве нашы дзяржаўныя экспартныя структуры — з Міністэрства сельскай гаспадаркі (дзяржаўную знешнегандлёвую фірму ўзначальваў тав.Дзядук) і Саўміна (кіраўнік — тав.Андрушын). У выніку дзяржава страціла значную суму — на кожнай тоне каля 10 долараў. Цэны на калій, як і на нафту, тады былі смехатворна нізкія ў параўнанні з коштамі, напрыклад, у 2008 г., што сягалі да 700 і больш долараў за тону.

У англамоўным часопісе “Поташ” на пачатку 1990-х гадоў з’явіўся матэрыял пра парушэнне антыкартэльнага заканадаўства ў галіне экспарту калійных угнаенняў, з якога, між іншым, вынікала, што хтосьці з беларускага боку падрабязна інфармуе канкурэнтаў пра стан вытворчасці і планы “Беларуськалія”. У часопісе былі нават змешчаны схемы магчымага закрыцця адпаведных салігорскіх руднікоў.

Цяжка сёння сказаць, быў гэта проста нейкі “ўкід інфармацыі” ці за гэтым стаяла нейкая праўда. Ясна, што калі гэта сапраўды рабілася, то рабілася гэта не задарма.

Былі нават меркаванні, што страйкі салігорскіх шахцёраў пад выглядам міжнароднай прафсаюзнай салідарнасці правакуюць прафсаюзы нашых замежных канкурэнтаў.

Як вядома, калійныя ўгнаенні купляюць краіны, дзе шмат супясчанай, сугліністай ды падзолістай глебы. Але на пачатку 1990-х гадоў беларускія ўгнаенні па дэмпінгавых коштах не купляў толькі лянівы. Рээкспарт буяў. Ужо будучы амбасадарам у Германіі, я прачытаў у эканамічным дадатку да “Франкфуртэр Альгэмайнэ Цайтунг”, што за 1991 год Беларусь экспартавала ў Польшчу ў 300 разоў больш калійных угнаенняў, чым тая мела ўласную патрэбу з улікам структуры глебы, на якой вырошчваліся каліялюбныя культуры. Зразумела, што потым польскі рээкспарт — ужо па вышэйшай цане — канкураваў з беларускім экспартам на беларускіх традыцыйных рынках. Добра памятаю прозвішча такога дзялка, як спадар Лучанскі, які атрымаў эксклюзіўнае права экспарту беларускіх калійных угнаенняў у Індыю ды Кітай. “Комсомольская правда” тады пісала, што свае першыя не вельмі чыстыя мільёны ён зарабіў у Малдове і Літве. Прыстаўшы да беларускага берага, ён ужо быў убурэлы і важны. Аднойчы я выпадкова бачыў, як яго ў аэрапорце на “Чайцы” сустракаў сам Мясніковіч, тады намеснік старшыні Савета міністраў.

Каля калійнага бізнесу на даволі доўгі час прыстроіўся і намеснік міністра абароны генерал-маёр Тушынскі, які таксама быў надзелены пэўнымі эксклюзіўнымі правамі. На заробленыя грошы нібыта куплялася новая тэхніка для войска. Ніхто тады нічога не кантраляваў. Памятаю, як я выпадкова стаў сведкам чыстага бессаромнага махлярства з боку Міністэрства знешнеэканамічных сувязяў (тады яно называлася Камітэт), калі начальнік упраўлення экспарту тавараў “двайнога прызначэння” проста “блытаў” у графе “цана за адзінку экспарту” лічбы, перастаўляючы коску на адзін прабел улева, зніжаючы памер выручанай сумы на матэматычны “парадак” — у 10 разоў. Гэтае ўпраўленне фактычна займалася распродажам велізарных рэштак савецкага ўзбраення і час ад часу атрымлівала дазвол “экспартнуць” трошкі і цывільных тавараў як “шырпатрэб” для “аператыўных выдаткаў”. Так побач з верталётам мог аказацца і карбамід. Вось у графе “шырпатрэб” можна было пераблытаць коскі.

Копіі накладных на тую здзелку я атрымаў канфідэнцыйна з Брэсцкай мытні і папрасіў Саўмін даць пісьмовае тлумачэнне, прывёўшы даныя пра цану карбаміду на еўрапейскіх біржах. Вельмі хутка мне патэлефанаваў старшыня Камітэту па знешнеэканамічных сувязях, сказаў, што начальнік упраўлення будзе пакараны за “неахайнасць” пры афармленні дакументацыі, і прасіў не раздзімаць скандал. Потым да мяне ў кабінет прыбег і сам гэты таварыш П., расхваляваны да пачарнення.

Прыблізна праз тыдзень мне патэлефанаваў Кебіч і прапанаваў пасаду Генеральнага сакратара СНД. Я адмовіўся, і гэтую пасаду потым па прапанове Шушкевіча заняў Каратчэня.

Пазней вельмі высокія асобы запрасілі мяне ў добрую лазню і першы раз прапанавалі паехаць амбасадарам у Германію або пайсці на пасаду прарэктара Інстытута замежных моў, каб праз паўгода стаць рэктарам. Усё рабілася вельмі далікатна. Ніхто не прагражаў, нічым не папракаў. Але было неяк вусцішна на душы. Я пачаў задумвацца над сваім далейшым лёсам. І паехаў амбасадарам у Бон.

P.S. Ужо калі быў напісаны гэты тэкст, чытаючы ў інтэрнэце матэрыялы нямецкіх СМІ пра выбарчую кампанію ў Бундэстаг, я сустрэў выпадкова цікавую аналітыку пра сённяшні стан нямецкага калійнага гіганта “K+S” і каментары на форумах “Гандэльсблат”, “Еўра”, і “Тагесцайтунг” пра беларуска-расійскія калійныя спрэчкі. Немцы не ўпэўнены, што беларусы выйграюць працэс. Паводле меркавання нямецкіх крыніц, адвакаты Баўмгертнера і менеджары “Уралкалия” тэрмінова і пераканаўча даводзяць сваім замежным контрагентам з дакументальным пацвярджэннем, што іх паралельныя спотавыя здзелкі не парушалі ні літару, ні дух двухбаковых дамоўленасцяў у межах СП БКК. І наадварот: беларусы, паводле іх інфармацыі, не дачакаўшыся даўно запланаванага “плаўнага разводу”, пачалі сакрэтна распрацоўваць доўгатэрміновыя схемы самастойнага продажу.

Нявсна, хто тут каго хацеў аб’ягорыць і хто, каго і як заахвочваў.

СПЕЦЫЯЛЬНЫ РЭПАРТАЖ

Кветкі жыцця сям'і Пташэк

Як польская сям'я Пташэк зарабляе на кветках, і чаму пакуль не збіраецца інвеставаць грошы ў беларускую эканоміку.

"Напэўна, так выглядае рай!" — эмацыйна ўсклікнула перакладчыца, калі мы зайшлі ў аранжарэю, дзе вырошчваюць архідэі. Мора кветак, незабыўны пах...

Гэта суперсучасная фабрыка кветак знаходзіцца недалёка ад польскага Любліна і належыць сям'і Пташэк.

Яшчэ ў 1997 годзе Яраслаў Пташэк, калі быў студэнтам 4-га курса, узяў першы банкаўскі крэдыт і на гэтыя сродкі пабудаваў 2000 кв.метраў цяпліц, дзе затым вырошчваліся гваздзікі і фрэзіі. У бізнесе яму дапамагала жонка Марыя. А сёння тут працуе ўся сям'я — разам з бацькамі дзеці Агнешка, Міхал і Яцэк.

Яцэк першым і пачынае экскурсію.

— Наша фірма зараз лічыцца лідарам на польскім рынку па якасці прадукцыі, — распавядае ён. — *Вырошчваем і прадаём архідэі, антурыумы і ружы. Дзякуючы апошнім інвестыцыям, сталі першым у Польшчы, другім у Еўропе і трэцім у свеце цэнтрам вытворчасці антурыумаў. Наша кампанія мае шмат узнагарод, а тата ў свой час нават быў узнагароджаны прэзідэнтам Польшчы Аляксандрам Квасьнеўскім Залатым крыжом за дзейнасць на карысць польскай сельскай гаспадаркі і развіцця Люблінскага рэгіёна.*

Колькі ж трэба грошай, каб займець такую фабрыку? Магчыма, яна пабудавана на сродкі Еўрасаюза, які падтрымлівае некаторыя бізнес-праекты?

— Еўрасаюз даў толькі 100 тысяч еўра, — тлумачыць наш суразмоўца. — *А на тое, каб пабудаваць аранжарэю для архідэй, спатрэбілася 30 мільёнаў еўра. Вырошчванне кветак — гэта наш сямейны бізнес, які пачаўся не сёння. Я ўжо чацвёртае пакаленне. Пасля Другой сусветнай вайны мае продкі займаліся вырошчваннем гародніны, затым перайшлі на кветкі. Тата яшчэ пры савецкай Польшчы браў крэдыт у банку, але ўсё вярнуў. Таму і цяпер нам без асаблівых праблем далі ў галандскім банку 30-мільённы крэдыт пад заклад аб'екта, які пабудавалі. Там ведаюць, што Пташэкі — сур'ёзныя людзі, з якімі можна мець справу. Так бы мовіць, крэдытная гісторыя ў нас добрая.*

Вытворчасць на самай справе проста ўражвае. Вялізная колькасць архідэй, суперсучасная аўтаматызаваная лінія, некалькі гектараў тэрыторыі. І... усяго некалькі рабочых.

— Сёння выхадны дзень, але аўтаматы і на самай справе робяць амаль усю справу, — кажа Яцэк, калі бачыць маё здзіўленне. *— Напрыклад, электронная сістэма можа паказаць, у якім месцы знаходзіцца ў пэўны момант нейкая канкрэтная кветка. Тэхніка сартуе кветкі па колеры, росце... Імкнёмся да таго, каб аб'ём ручной работы быў мінімальны, таму на такім вялізным прадпрыемстве працуюць усяго 45 чалавек. І гэта на 15 гектараў цяпліц! Выдаткі меншыя, значыцца, меншая і цана.*

Убаку стаяць кветкі, якія сёння павінны адправіць пакупнікам. Тут роўна 10 тысяч архідэй.

— Кожны дзень столькі прадаём і столькі ж саджаем, — працягвае Яцэк. — *85 працэнтаў продажаў прыходзіцца на Польшчу, але інтэнсіўна развіваюцца рускі, украінскі і беларускі накірункі.*

— І які кошт, напрыклад, адной архідэі? — цікаўлюся ў маладога бізнесмена, бо ведаю, што ў Мінску за архідэю гандляры просяць 250—310 тысяч рублёў (20—25 еўра).

— У сярэднім — 6 еўра. Гэта даражэй, чым у Галандыі, але там якасць кветак горшая. А ўвогуле, кошты ўвесь час вагаюцца. Гэта залежыць і ад сітуацыі на рынку, і ад святаў у краіне. Хоць практыка такая, што цэны мы звычайна мяняем два разы ў месяц.

Яцэк настолькі ўлюблёны ў справу і кветкі, што, напэўна, можа расказваць пра іх гадзінамі. Ён паказвае, як пачынаецца працэс вырошчвання, распавядае пра французскую кару, якую спецыяльна прывозяць, каб вырошчваць архідэі, вядзе ў аранжарэі, дзе растуць антурыумы і ружы. Дарэчы, штодзённа кампанія Пташэкаў прадае 10 тысяч архідэй, 10 тысяч антурыумаў і 80 тысяч руж. Прадпрымальнікі мяркуюць, што тыя сродкі, што былі патрачаны на цяпліцы для архідэй, акупяцца ўжо праз дзесяць гадоў. Пташэк-старэйшы верыць у светлую будучыню свайго бізнесу і спадзяецца на супрацоўніцтва з Беларуссю.

— У Беларусь мы пастаўляем кветкі праз імпарцёраў, — распавядае ён. — *Але не вельмі шмат. Кожны тыдзень — каля дзвюх тысяч архідэй. Ведаю таксама, што шмат беларусаў купляюць нашу прадукцыю ў іншых польскіх магазінах. Шчыра скажу, што нам цікава было б інвеставаць грошы ў Беларусь, але зараз у Польшчы ёсць такое меркаванне, што, калі замежны бізнес паспяхова развіваецца ў вашай краіне, то яго ў любы момант можа прыбраць да рук дзяржава. Магчыма, гэта стэрэатып, і тым не менш — вельмі вялікая рызыка... Хоць, паўтаруся, беларускі рынак — цікавы для нас. Гэта выхад і на Расію, і на Казахстан. Можна было б пачаць проста з нейкай базы. Калі б продажы ішлі добра, адкрылі б у Беларусі ўласную вытворчасць.*

Напрыканцы гутаркі Яраслаў Пташэк прызнаецца, што ўсё ж такі вырашыў сам з'ездзіць у Мінск "на разведку", пасля чаго і прыме канчатковае рашэнне. Пабачым праз год-два, як сустрэлі ў Беларусі патэнцыяльнага польскага інвестара...

Алесь СІВЫ.

Люблін—Мінск.

ПАДЛІЧЫЛІ

Зарабіў на... адстаўцы

Віцэ-прэм'ер Пётр Пракаповіч, былы кіраўнік Нацыянальнага банка, які з гэтай пасады быў адпраўлены ў адстаўку пасля рэкорднага абясцэньвання беларускага рубля і збяднення ўсёй краіны, прызнаўся, што захоўвае свае грошы толькі ў беларускіх рублях.

Мала таго, за два гады пасля адстаўкі ў ліпені 2011 года Пракаповіч так згуляў з "выхаднымі" за адстаўку грашыма, што зарабіў у паўтара раза болей.

"Калі я сыходзіў з Нацыянальнага банка, дык атрымаў "выхадныя" грошы. Усе яны дагэтуль захоўваюцца ў "Беларусбанку" ў беларускіх рублях. Гэта вельмі выгадна, за гэты час я многа зарабіў, фактычна ў паўтара раза болей, чым паклаў. Вельмі высокія працэнтныя стаўкі", — распавёў Пракаповіч.

Згодна з законам "Аб дзяржслужбе", Пётр Пракаповіч павінен быў атрымаць тры сярэднямесячныя заробкі за адстаўку. "Еўрарадыё" падлічыла грошы Пракаповіча.

Дзеючы кіраўнік Нацбанка Надзея Ермакова прызнавалася, што яе заробак складае 2000 долараў. Калі ўзяць прыкладна гэтую суму за аснову і пералічыць яе па курсе долара (на момант звальнення Пракаповіча — 5000 рублёў за амерыканскі "рубель"), то Пётр Пятровіч атрымаў каля 30 мільёнаў рублёў "выхадных".

На момант адстаўкі Пракаповіча ў "Беларусбанку" стаўкі па дэпазітах былі ў межах 23—28%. Самы выгадны дэпазіт на той час — уклад на тры гады пад 28%. Такім чынам, калі Пракаповіч размясціў уклад пад гэтыя працэнты — за два гады паспела накапаць каля 23 мільёнаў толькі па працэнтах. Але гэта не ў паўтара раза болей...

Дарэчы, самая высокая стаўка "Беларусбанка" па дэпазітах у замежнай валюце на жнівень 2011 года была 9% гадавых (цяпер 4,5—5%). За два гады Пракаповіч пабагацеў бы на 1000 долараў.

Звяртаем увагу і на тое, што, нягледзячы на адданасць нацыянальным грашам, Пётр Пракаповіч раіць беларусам захоўваць зберажэнні... у розных валютах.

НУ И НУ!

Снимки с дня рождения, которые выложила в интернет дочь министра торговли России, возбудили российскую общественность. Какой размах! Какое барство! Больше миллиона евро выложить за празднование дня рождения совсем юной и ничем себя не проявившей особы!

Но каково же было удивление белорусской общественности, когда выяснилось, что журналисты все перепутали. Дочь министра торговли России выложила фото не своего праздника, а гулянки, которую закатила ее подруга — белоруска, уроженка Слонима Леонела Мазепа. "Жена одного влиятельного человека", — уточнила про свою подругу дочь министра торговли.

ПЕРСОНА

Дудараў

25 пытанняў вядомаму драматургу, які гатовы на сябе прыняць, што перакруціў гісторыю ў "Вітаўце", і які лічыць, што, калі тэатр на самаакупнасці, тады на сцэне — ніжэй плінтуса.

Аляксея Дударава прадстаўляць не трэба — ён у нашай краіне вядомы і ўшанаваны. Яго п'есы не сыходзяць з тэатральных афіш краіны, яго фільм "Белыя Росы" даўно названы народным кіно — а цяпер на "Беларусьфільме" здымаецца працяг па яго сцэнарыі "Белыя Росы-2". Нядаўна ў Вялікім тэатры адбылася прэм'ера балета "Вітаўт", да якога Аляксей Ануфрыевіч напісаў лібрэта. Словам, падстаў, каб сустрэцца з мэтрам беларускай драматургіі, хоць адбаўляй. І мы не прамінулі гэтым скарыстацца.

Аляксей Дудараў падчас здымак фільма «Дняпроўскі рубеж».

Фота Юрыя ІВАНОВА.

1. — Аляксей Ануфрыевіч, без балета "Вітаўт" у інтэрв'ю не абысціся — прэм'ера сезона, адна з апошніх вашых работ. Спектакль горача абмяркоўваюць, не буду хаваць — крытыкуюць. Я думаю, усё ж такі добра: абмяркоўваем сваю гісторыю, капаем да сваіх каранёў. Але пасля спектакля ў мяне было пачуццё: усё-такі патрэбны фільм! Як вы думаеце?

— Дай Бог! Мая жонка сказала пра мяне ў рыфму, па-руску, праўда: "На старости лет вот вам балет". Што тычыцца фільма, я пра гэта не думаў, але маё сэрца радуецца, паверце, што адзін з легендарных герояў нашай зямлі Вітаўт Вялікі — на сцэне Вялікага тэатра. Нехта вельмі слушна сказаў, што вывучаць гісторыю Англіі па творах Шэкспіра — недарэчнасць, дурнота. Але людзям цікавая Англія менавіта з-за шэкспіраўскіх хронік. Дзякуй Богу, што ў Купалаўскім тэатры ідзе "Чорная панна Нясвіжа" пра Барбару Радзівіл. Нядрэнна, калі б і опера выйшла. І тыя закідоны — што беларусы, маўляў, прыватызывалі нейкага чужога героя...

2. — Дзе такое пішуць?!

— У Літве, здаецца... Яны не супакояцца ніяк...

— Хай пачытаюць паэму Някляева "Паланэз!"

— І не толькі Някляева, хай увогуле больш чытаюць і ведаюць, што Кейстут загінуў у Крэве. Уся гісторыя, пра якую распавядаецца ў балеце, адбываецца ў Крэве. І, дарэчы, як там было на самай справе, гэта не мая турбота. Я — творца. Мастак. Я ўбачыў недзе, напрыклад, партрэт Рагнеды... Адкуль мастак ведае? — падумаў? Яе наўрад ці малявалі пры жыцці. Але ёсць партрэт — мастак так бачыць! Так, Рагвалод меў вельмі прыгожую дачку. Але што такое прыгажосць X стагоддзя? Можа, яе разумелі не зусім так, як цяпер. У рэшце рэшт, мне чэхаўскія гераіні падабаюцца больш, чым сучасныя мадэлі.

3. — Але, вяртаючыся да "Вітаўта", — чаго не хапіла балету, па-вашаму?

— Абмяркоўваць гэтае пытанне я не буду. Мы аддалі ўсё, што мелі. А гледачу заўсёды чагосьці не хапае, а нешта залішняе. Заўсёды так было і так будзе. І дзякуй Богу! Няхай спрачаюцца, няхай высвятляюць, я гатоў на сябе прыняць, што перакруціў гісторыю. Але з-за гэтага нехта будзе яе лепш ведаць.

4. — Але ці мог Ягайла за каханне аддаць карону?! Не. Жанчыны ў сярэдневеччы так высока не цаніліся.

— Ягайла, можа, і не аддаў бы карону за каханне, аднак Ядвіга — вельмі магутная асоба — моцна магла гэтаму паспрыяць. Як сапраўдная жанчына. А тое, што яна была сапраўдная, у гэтым я не сумняваюся. Як і Рагнеда. Яшчэ не ўсё сказана. Наогул прэм'еры — гэта не паўнацэнныя спектаклі. Можна сказаць, прагоны. Балет стане спектаклем на 10—20-й раз.

5. — А чаму вам з рэжысёрам Пташуком адмовілі некалі ў фільме? Я памятаю, вы ў сярэдзіне 1990-х хадзілі ў Адміністрацыю прэзідэнта...

— Грошай неставала, гэта ж не таннае задавальненне. Гісторыя — гэта касцюмы, рыцары, замкі. Не серыял. І наогул тады ўсё каціласся да таго, што мы маем зараз на тэлебачанні: ад сапраўднага да несапраўднага, я лічу. Але Міша Пташук, светлая яму памяць, сказаў, што рана ці позна гэты матэрыял будзе экранізаваны. І мне — як патрыёту сваёй краіны — не важна, хто будзе сцэнарыстам, хто будзе рэжысёрам. Не я першы, не я апошні.

6. — А хто з маладых? Сябра Курэйчык?

— Сябрам яго я ніколі не лічыў, ён намнога маладзейшы, ён дзіцёнак. На першую пару я яго падтрымліваў, і не шкадую. І ніколі шкадаваць не буду аб гэтым.

7. — А ў яго, здаецца, да вас моцнае пачуццё канкурэнтнасці. Гэта так?

— Са мной канкурыраваць ўжо позна, трэба было раней гадоў на 30, акурат на ўсё яго жыццё. А цяпер ужо позна. Як і канкурыраваць з Макаёнкам, з Крапівой. Што ёсць, то ёсць, што напісана, то напісана. Даруйце, можа, я нахабнавата гэта гавару і паралелі некарэктныя праводжу, аднак гэта так. Іншая справа, што, калі хто-небудзь у маіх інтэрв'ю дрэннае слова пра Макаёнка, ці пра Крапіву, ці пра старэйшых таварышаў знойдзе, хай кідае ў мяне камень. Але такога не было! Таму што, я ўпэўнены, яны зрабілі багата, і за гэта ім нізкі паклон. А разбірацца, хто лепей... Няхай гісторыя разбіраецца і чытач.

8. — Моладзь хоча як хутчэй расчысціць сабе пляцоўку. Ёсць, мабыць, агрэсія новага пакалення?

— Гэта мы ўжо праходзілі: "Кто был ничем, тот станет всем". Дык вось, той, хто быў нікім, нічым і не стане! Ніколі. І потым — усё грунтуецца на падмурку. Хочаш перарабіць дом? Але не чапай падмурак, умацуй яго і потым будуй сваё. А калі падмурак знішчаеш і на пяску пачынаеш будаваць, то лёс будынка сумны.

9. — Як ідзе праца над "Белымі Росамі-2"? Вы шмат надаяце ўвагі здымкам?

— Не.

10. — Аддалі матэрыял — і кропка? Моцныя нервы.

— Не, нервы ў мяне не зусім моцныя. Аднак я ўмешваюся толькі тады, калі ў мяне пытаюцца. Калі да мяне звяртаўся светлай памяці Ігар Міхайлавіч Дабралюбаў, я выказваў свой пункт гледжання. Аднак гэта яшчэ не факт, што ён прыслухоўваўся. Зараз "Белыя Росы-2" ставіць Саша Бутар, маладая жанчына і зусім малады рэжысёр. А я не рэжысёр, я драматург: напісаў — за гэта і адказваю.

11. — Мне здаецца, зараз вы на парозе новага перыяду ў жыцці. Скончылася адна эпоха — у Тэатры Беларускай арміі, наперадзе іншая. З якім сэрцам вы пакідалі сваю пасаду мастацкага кіраўніка?

— Не з цяжкім. Мне наогул падаецца, што я там быў месяцы тры. Насамрэч — дзесяць гадоў роўна! Каб усе ведалі, мне было прапанавана працягнуць кантракт. Але я скарыстаў свае правы яго не працягваць. Я сваё зрабіў, тэатр пастаўлены на рэйкі, ён рухаецца — і рухаецца выдатна. Мяне выдатна заменіць Марына Віктараўна, дарэчы, і прозвішча ў яе добрае — Марына Дударава.

Дасье «Народнай Волі»

Вядомы драматург і кінадраматург Аляксей Дудараў нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Скончыў Наваполацкае прафесійна-тэхнічнае вучылішча нафтавікоў, працаваў слесарам на нафтаперапрацоўчым заводзе. Потым паступіў і скончыў Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут па спецыяльнасці "акцёр драмы і кіно". Працаваў тут па спецыяльнасці... акцёрам, загадчыкам літаратурнай часткі ТЮГа (1976—1979). Дэбютаваў у друку ў 1973 годзе. З 1987 г. з'яўляецца сакратаром Саюза тэатральных дзеячаў Беларусі. З 1989-га — член Беларускага ПЭН-цэнтра. У 1991—2002 г. займаў пасаду галоўнага рэдактара часопіса "Мастацтва". З 2003-га па 2013 г. з'яўляўся мастацкім кіраўніком Драматычнага тэатра Беларускай арміі.

Узнагароджаны ордэнам "Знак Пашаны". Лаўрэат прэмій Ленінскага камсамола Беларусі (1982) за зборнік апавяданняў "Святая птушка" і п'есу "Выбар", Ленінскага камсамола (1984) "за творы апошніх год", Дзяржаўнай прэміі СССР (1985) за спектакль "Радавыя", прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва (2002).

12. — Вы столькі гадоў працавалі сярод кадравых ваенных — яны ўсё ж такі асаблівая каста?

— Таксама людзі. І ставіцца да іх, што "аты-баты, шли солдаты" і больш ім нічога не трэба, нельга, няправільна. Перш за ўсё тэатр быў створаны па ініцыятыве міністра абароны Леаніда Сямёнавіча Мальцава. Канешне, калі б трупа была больш на 10 чалавек... Мы стаўку рабілі на маладых, а маладыя актрысы... яны маюць магчымасць палепшыць дэмаграфію. Малайцы, канешне. Але трэба часта новыя ўводы рабіць — бедная Марына Віктараўна... І хто б што ні казаў, тэатр, калі ён сапраўдны тэатр, не можа існаваць на самаакупнасці. Калі самаакупнасць, тады на сцэне — ніжэй плінтуса. А ў тэатры павінна быць сур'ёзная размова: з гледачом, з самім сабой. Усе дзесяць гадоў мы стараліся гэта рабіць.

13. — Ці будзе мяняцца палажэнне аб Нацыянальнай тэатральнай прэміі? Журы, у якім больш за 100 чалавек з усёй краіны, не дзеяздольна, па-мойму.

— Павінна мяняцца! Я свае нейкія прапановы ў міністэрства і па тэатрах разаслаў. У гэтым годзе конкурсу не будзе. Але тое, што Нацыянальная тэатральная прэмія павінна ўдасканальвацца, відавочна. Я быў старшынёй журы і багата каго з членаў журы ўбачыў толькі на галасаванні, яны працавалі па прынцыпе: "Слухай, я толькі сёння прыехаў, за што прагаласаваць, а?" Але важна стаялі, апускалі бюлетэні.

14. — З чаго сёння больш за ўсё смуткуеце?

— Гады накладваюць адбітак... Я не разумеў некалі Разенбаума: "Уже прошло лет 30 после свадеб, уже не мчимся в гости на ночь глядя". Цяпер разумею. З гэтага і смуткую.

15. — А настальгіі няма? Па мінулым, па савецкім часе? Сацыёлагі гэтую з'яву ў грамадстве адзначылі.

— У большасці не па савецкіх часах настальгія, а па, хутчэй за ўсё, стаўленні грамадства — падкрэсліваю, усяго грамадства — да мастацтва. Яно было іншым. І слова "журналюгі" з'явілася не ў тыя часы. З другога боку, багата хто журналюгамі і зрабіўся. Але і да мастакоў пытанні ёсць: многія з нас пераасталі быць асобамі. І потым яшчэ: раней было ўсё зразумела. А цяпер — не, не ўсё... Гэта шмат каго раздражняе. І нараджаецца настальгія. Мы ж славяне: калі не па-мойму — значыць, не правільнаму. А чаму? Не па-мойму — значыць, не мой час. Альбо я застаўся ў мінулым, альбо я надта наперад гляджу. Мы ж хочам бульбу пасадзіць і назаўтра яе выкапаць — есці хоцца.

16. — Але вось нашы дзеці — яны ўжо іншыя?

— Іншыя фізічна. Але законы фізікі тут ні пры чым. С Богам жыць цяжка ва ўсе часы.

17. — Як сёння плыве карабель пад назвай "Саюз тэатральных дзеячаў"? Вы ўзначальваеце яго ўжо 20 год. Магчыма, гэты праект ужо зжыў сябе, ён ужо не патрэбны сучаснаму акцёрству?

— Магчыма... Не ведаю... Але акцёраў цяпер вельмі хутка забываюць. Учора яшчэ на руках насілі, а сёння ўжо толькі спецыялісты памятаюць. А чалавеку на пенсіі яшчэ жыць і жыць.

18. — Гэта значыць саюз цяпер як сабес?

— Магчыма, ён вымушана ператвараецца...

19. — Але шыльду на будынку СТД трэба змяніць, яна сціплая, калі не сказаць, старая. Вы ж сябруеце з "Прыёрбанкам", чаму не папросіце аб дапамозе?

— Я прывык разлічваць на свае магчымасці і не выкарыстоўваць сваіх сяброў. Калі яны сябры, яны прыходзяць на дапамогу самі і тады, калі трэба. Дарэчы, тая мэбля, якую вы бачыце ў СТД, — гэта "Прыёрбанк" падараваў. Але не таму, што Касцючэнка са мной сябруе, не таму, што я быў больш за 11 гадоў членам назіральнага савета, а таму, што "Прыёрбанк" шануе тых, хто займаецца творчасцю. Вось і ўсё.

20. — Нядаўна японцы зрабілі такую выснову: чым вышэй інтэлект, тым менш веры. Гэта значыць, сярод людзей з высокім інтэлектам больш атэістаў. Як вы думаеце?

— А яны адказалі на пытанне, што такое інтэлект?

21. — Напэўна, IQ?

— Ну, я такіх разумных слоў не ведаю! А ведаю, што самае галоўнае — душу нам даў Гасподзь Бог. Менавіта яе трэба берагчы і хаця б не пагоршыць за сваё існаванне, хаця б не пагоршыць...

22. — Але вось новае адкрыццё: вучоныя сцвярджаюць, што інфармацыя стварае гены, інфармацыя стварае матэрыю, а не наадварот. Гэта значыць, мы запраграмаваны звыш. Згодны?

— Я адкажу алегорыяй. Аднаму чалавеку пачалі рабіць кампліменты — надта добра ў яго ўсё атрымліваецца. Ён гаворыць: "Што ж вы хочаце? У мяне ж за плячыма чатыры ўніверсітэты!" — "Калі паспеў да 25 год?!" — "Ну як жа, універсітэты скончылі мой прадзед, дед, бацька з маці і я". Калі тыя вучоныя гэта мелі на ўвазе, я згодны.

23. — Якія планы ў саюза на Дом творчасці ў Астрашыцкім гарадку? Можа, яго варта прадаць за добрыя грошы? Ён пустуе і руйнуецца.

— Каму?

— Я думаю, мільянеру.

— Гэта не я яго прадаю — Савет. Хай мільянер зойдзе да мяне ў кабінет, паразмаўляем. Але нікога да гэтага часу не было. Ва ўсякім выпадку Дом творчасці не закладзены. Так, зараз праблема з "Белэнерга". Але дапамагае Барыс Васільевіч Батура. Грошай не будзе ніколі, мы надта дабрачыннай справай займаемся — мастацтвам.

24. — Таму і пытаюся. Будынак і ўчастак запушчаны, не прыносяць прыбытку, а толькі цягнуць грошы з саюза. Прадаць ці што? Хочацца парадку на зямлі.

— Мне таксама гэтага хочацца. Паступова нешта робіцца. Здаваць у арэнду — з задавальненнем. Няма ахвотнікаў. Шмат хто лічыць, што ад мяне гэта залежыць: захацеў — прадаў, захацеў — падарыў. Не! Некалі, гадоў 15 таму, "Прыёрбанк" гатовы быў узяць яго на 20 гадоў у арэнду. Я вынес гэта на Савет. Не дазволілі: "Што наша — то наша". Усё, я бяссільны. У абход статута?

25. — Што вас сёння радуе ў жыцці? Мне здаецца, вы чалавек сацыяльна аптымістычны.

— У будучыню не верыць толькі той, хто багата награшыў. А так у яе трэба верыць. Як бы пагана ні было. Будучыня мяне абнадзейвае.

Алена МАЛОЧКА.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
17 ВЕРАСНЯ 2013 г.

ДАЙДЖЕСТ

Вице-президент США — странам Балтии:

«Ваш путь был выдающимся»

На протяжении 50 лет три посольства в изгнании в Вашингтоне, округе Колумбия, служили символами мировой стойкой приверженности свободе и независимости Балтийских республик. Сегодня президент Обама приветствует в Белом доме президентов Эстонии, Латвии и Литвы в качестве союзников по НАТО, добрых друзей и представителей свободных наций.

Ваш путь был выдающимся. Балтийские нации, некогда отделенные от Европы железным занавесом, являются нерушимой частью европейского мейнстрима. Литва сейчас председательствует в Европейском Союзе. Латвия вскоре вступит в Еврозону и начнет переговоры о членстве в Организации экономического сотрудничества и развития. Эстония стала одним из самых интернетизированных государств и первопроходцем в системе предоставления государственных услуг гражданам и организациям в электронной форме.

Понятно, что мы живем в совершенно другом мире. И вопросом моей страны является не только “что Соединенные Штаты могут сделать для народов Балтийских стран”, но также “что мы можем сделать вместе друг для друга и для людей во всем мире”.

И начинается это с нашей работы в самом значительном за всю историю военном альянсе. Я горд тем, что, работая в Сенате США, поддержал вступление ваших стран в НАТО. Партнерство в сфере безопасности, которое мы построили общими усилиями, превзошло даже высокие ожидания тех, кто вас поддерживал.

И наше партнерство можно образно представить как улицу с двусторонним движением. В Афганистане эстонские, латышские и литовские войска сражались бок о бок с американцами как часть международной коалиции. В провинции Гор Литва взяла на себя большое бремя, возглавив команду по реконструкции провинции, и успешно справилась с этим. Балтийские порты под руководством Латвии заправляли горючим Северную распределительную сеть, которая снабжает Афганистан. И даже несмотря на трудные экономические времена, Эстония остается одной из немногих стран НАТО, которые из года в год инвестируют два процента валового национального продукта в оборону.

Со своей стороны, мы серьезно относимся к нашим альянсам. Соединенные Штаты не признают ни одной страны, которая имела бы “сферы влияния” в Европе. Каждая страна имеет суверенное право принимать свои собственные решения и выбирать своих союзников. Президент Обама и я считаем пятую статью Устава НАТО торжественным обязательством США не только в данный момент, но и навечно.

Мы также работаем над укреплением экономических связей для того, чтобы соответствовать силе нашего альянса по безопасности. Основные американские компании уже инвестируют в страны Балтии. Соединенные Штаты и Европейский Союз ведут переговоры по поводу нового соглашения, которое упростит торговлю и создаст экономические возможности по обе стороны Атлантики. У европейцев будет больший доступ к американским товарам, а балтийские предприниматели, мечтающие о новом Skype, будут иметь еще больший доступ к крупнейшему рынку в мире.

Что касается энергоносителей, то Соединенные Штаты могут предложить уникальный опыт, а также стратегическое и экономическое участие в вашем успехе. Внутри Евросоюза мы поддерживаем ваши усилия по освоению новых форм энергетических запасов и созданию прозрачных энергетических рынков. Мы все выиграем от совместной работы ваших стран с северными соседями в сфере преобразования энергетических новшеств в энергетическую независимость.

Наши отношения построены на общих ценностях. Примечательно, что мы работаем над тем, чтобы помочь людям повсеместно получить те права и свободы, которые чтят наши народы. Вы являетесь примерами успеха. Другие народы учатся на вашем примере и уроках, которые вы вынесли в прошлом. Вместе мы инвестируем в гражданское общество и экономическое развитие, чтобы помочь остальным построить целую, свободную и мирную Европу, а также более демократичные страны Центральной Азии и Ближнего Востока.

Моральное и физическое мужество балтийских народов вдохновляло нас десятилетиями. Мы слышали истории о несгибаемости и сопротивлении из-за железного занавеса и о протестах, которые помогли его сломать. Мы видели это в иммигрантах, которые приезжали к нам и становились эстонскими, латышскими и литовскими американцами. Надежда на свободу и независимость Балтийских стран ни на день не покидала нас.

Мы гордимся дорогой, которой идем. И мы стремимся двигаться вместе к построению более мирного, безопасного и процветающего мира.

Джо БАЙДЕН, вице-президент США *(“Delfi.ee”, Эстония)*.

СЛЫШАЛИ?

Украина: выбор сделан — ассоциация с Европейским Союзом

*Во время встречи с фракцией Партии регионов президент **Виктор Янукович** обвинил российских партнеров в нарушении целого ряда договоренностей и объявил, что выбор сделан — ассоциация с Европейским Союзом.*

По данным источников “Зеркала недели”, Янукович сообщил, что каждое утро он начинает с молитвы, в которой просит, чтобы Бог дал ему терпение и выдержку для общения со стратегическим соседом.

Пожаловавшись на нечистоплотность в отношениях, подразумевающую невыполнение взятых на себя российской стороной обязательств, нарушение договоренностей и стремление унизить и задавить, Янукович подчеркнул, что таким образом его визави в Кремле и “Газпроме” наносят оскорбление не просто президенту, но всей Украине.

Янукович напомнил, что во время согласования Харьковских соглашений российская сторона на самом высоком уровне пообещала, что частью достигнутых договоренностей станет изменение формулы цены газа, продаваемого “Газпромом” Украине. Впоследствии россияне свое обещание не сдержали.

Кроме того, как рассказал президент, во время переговоров в Москве Янукович представил своим визави информацию о ценах, по которым “Газпром” продает газ Германии, Италии, Австрии и ряду других государств. В то время как Украине он обходился в 430 долларов за тысячу кубов (это уже с учетом отминусованных 100 долларов платы за аренду баз Черноморским флотом России в Крыму), эти страны платили от 360 до 380 долларов за тысячу кубометров.

Приведя еще ряд примеров, Янукович сделал вывод о том, что партнерского и уважительного отношения северного соседа к Украине ожидать не приходится. Поэтому его решение в пользу европейского вектора безальтернативно. При этом подчеркнул, что к пунктам работы Таможенного союза, не противоречащим Соглашению о зоне свободной торговли с ЕС, Украина готова присоединиться. Кроме того, Россия остается крупнейшим торговым партнером.

По словам присутствующих на встрече в “Зоряном”, президент оценил товарооборот между двумя странами в 62 миллиарда долларов. При этом он допустил, что если Москва не откажется от своего плана давления на Украину методом торговой войны, то объем товарооборота может сократиться в два раза. Именно поэтому, подчеркнул Янукович, одним из наших требований к подписанию брюссельского документа является открытие рынков европейских стран для украинских производителей, что должно на первых порах если не компенсировать, то смягчить падение торговой активности с Россией.

Изложив свои аргументы, Янукович поинтересовался, есть ли у присутствующих что возразить, и попросил встать тех, кто против принятого решения. Все остались сидеть. Но, не ограничившись достигнутым результатом, президент закрепил успех, сообщив присутствующим, где находится дверь, на случай, если кто не согласен.

ТАМ, ЗА БУГАМ

Камароўскі стаў лаўрэатам амерыканскай прэміі

Прэзідэнт Польшчы Браніслаў Камароўскі стаў адным з трох лаўрэатаў сёлетняй прэміі Global Citizen Award, якую прызначае амерыканскі Атлантычны савет.

Польскі прэзідэнт атрымаў прэмію за “лідарства, якое паўплывала не толькі на Польшчу, але і на Еўрасаюз, усходніх суседзяў і міжнародную супольнасць”, гаворыцца ў звароце Атлантычнага савета.

Апрача Браніслава Камароўскага лаўрэатамі сёлетняй прэміі сталі каралева Іарданіі Ранія, а таксама сусветна вядомы японскі дырыжор Сэйдзі Адзава. Сярод ранейшых лаўрэатаў Global Citizen Award былі Генры Кісінджэр, Аун Сан Су Джы, Крысцін Лагард, Джон Керы і іншыя. Атлантычны савет створаны ў 1961 годзе для папулярызацыі канструктыўнага лідарства і ўдзелу ў міжнародных адносінах.

Польшча будуе гатэлі для пчол

*Гэтым крокам арганізацыя эколагаў хоча даць лятаючым істотам прытулак і месца да расплоджання. Прэс-сакратар польскага філіяла Greenpeace **Яцэк Вінярскі** падкрэсліў, што насякомыя, якія апыляюць кветкі, моцна пакутуюць ад празмернага выкарыстання хіміі ў сельскай гаспадарцы.*

З-за гэтага, а таксама з-за змены клімату пчолы масава гінуць. Надзвычайныя памеры гэтая з’ява атрымала ў гарадах, дзе знішчаецца іх натуральнае асяроддзе. Пры гэтым яны іграюць важную ролю ў экасістэмах птушак і гарадскіх зялёных зон. Каб змяніць тэндэнцыю, эколагі прапануюць будаваць у гарадах так званыя гатэлі для пчол.

Гатэлі гэтыя па сваёй канструкцыі нагадваюць вуллі. Яны робяцца з натуральных матэрыялаў, такіх як салома, кавалкі бамбуку, драўніны з дзіркамі. Дзякуючы гэтаму тут могуць жыць розныя насякомыя, такія як пчолы, чмялі, матылькі ды іншыя.

Варшаўскі гатэль пабудаваны ў рамках праекта Greenpeace “Усынаві пчалу”. Праект прадугледжвае пабудову 100 такіх гатэляў у розных польскіх гарадах.

НУ І НУ!

Тэрарыст Андэрс Брэйвік паступіў ва ўніверсітэт

“Нарвежскі стралок” Андэрс Брэйвік, які адбывае зняволенне за масавае забойства ў 2011 годзе 77 чалавек, паступіў ва ўніверсітэт Осла, дзе будзе завочна вывучаць паліталогію.

Раней паведамлялася, што некалькі выкладчыкаў факультэта паліталогіі адмовіліся навучаць Брэйвіка. Аднак, паводле слоў рэктара **Оле Петэры Отэрсэна,** універсітэт абавязаны быў разгледзець дакументы Брэйвіка і паставіцца да абітурыента аб’ектыўна.

Брэйвік імкнецца не сумаваць у турме і выкарыстаць час, які вымушаны правесці за кратамі, як ён лічыць, “з максімальнай карысцю”. Напрыклад, сёлета ў маі ўлады Нарвегіі адмовілі Брэйвіку ў рэгістрацыі фашысцкай палітычнай асацыяцыі, якую ён меў намер стварыць і ўзначаліць.

ФОТООКНО

Зачем Западу показали Сергея Иванова

На прошедшем саммите “Большой двадцатки” в Санкт-Петербурге — съезде ведущих мировых лидеров — президента Владимира Путина едва не всюду сопровождал глава его администрации Сергей Иванов.

Он делал заявления международного плана, сидел на важных переговорах рядом с президентом и главой российского МИД Сергеем Лавровым. В сочетании с возросшим в последнее время политическим весом Иванова эксперты рассматривают его как одного из реальных претендентов на пост главы правительства в случае отставки нынешнего руководства Белого дома.

О том, что Сергей Иванов может сменить Дмитрия Медведева, давно поговаривают в Государственной Думе.

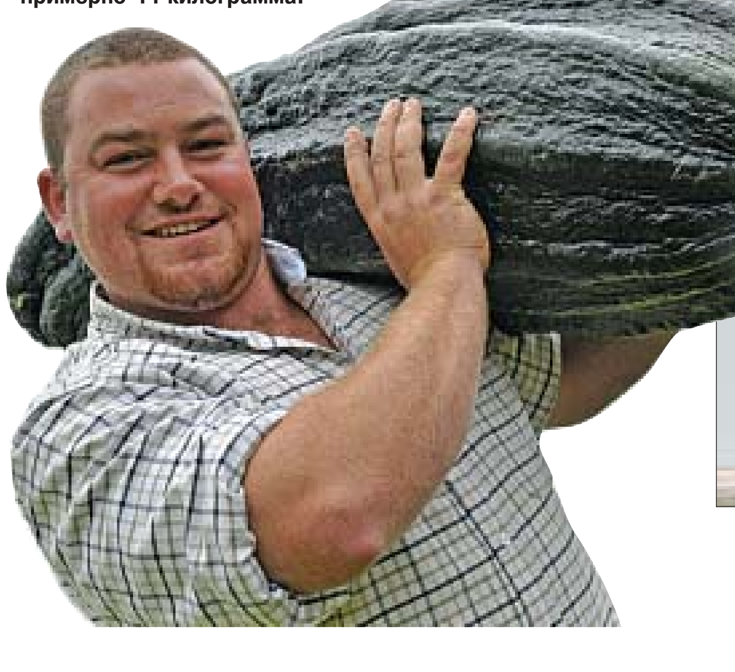
Кто выращивает гигантские овощи и фрукты

Британец Филипп Ваулс выращивает овощи много лет. Среди его успешных садоводческих проектов значатся гигантские тыквы, капуста, огурцы и кабачки. На фото он запечатлен с семикилограммовым огурцом, попавшим в свое время в Книгу рекордов Гиннесса.

Тыкву весом около 700 килограммов вырастил американец Тад Старр у себя на участке в Орегоне. Он регулярно привозит гигантские тыквы на разные ярмарки и конкурсы. Один из последних экземпляров весит примерно 800 килограммов.

Британец Джо Атертон выиграл на садоводческой ярмарке в Йоркшире конкурс на самый крупный кабачок. Вес плода-победителя составил примерно 44 килограмма.

Судьи йоркширской ярмарки Эдриан Рид и Дэйв Элкок обнимают победителя выставки гигантских овощей — кочан капусты весом в 30 килограммов.

ДАЛЕКОЕ—БЛИЗКОЕ

Если бы французы приняли ответные меры...

Недавно я с удовольствием ознакомился с первым томом биографии Гитлера, написанной Джоном Толендом. Основываясь на множестве документов и рассказов очевидцев, автор показывает нам лидера Национал-социалистической партии таким, каким он был на самом деле, в личной жизни: мелкая душонка, жалкий карьерист, мегаломан, не удовлетворенный жизнью человек, который, прежде чем заняться политикой, потерпел неудачу во всем, сексуальный извращенец (он был влюблен в племянницу Гели и довел ее до самоубийства, был большим любителем 16—17-летних девочек), редкостный трус (одержимый страхом перед воображаемым раком), лентяй (появлялся в кабинете не раньше полудня, не мог прочитать досье), циничный и бессовестный бандит, не чуравшийся ликвидации даже самых давних и верных соратников, слабовольный и не способный принять четкое решение лидер, постоянно терявшийся в бесконечных запутанных монологах, маньяк с навязчивыми идеями, который не желал принимать во внимание прочие мнения и реалистичные взгляды.

Но как тогда, спросите вы, такой мерзкий и не слишком умный человек сумел подчинить себе первую промышленную державу Европы и погрузить весь мир в пучину крови и огня? Он был умелым тактиком и манипулятором, обладал странным магнетизмом в голосе и взгляде, который позволил ему повести за собой толпу.

Тем не менее его подъем на волне экономического хаоса (6 миллионов безработных в 1932 году) и советской угрозы объясняется в первую очередь слепотой и бездействием обществ западных стран. Разумеется, всем это и так известно. Однако при чтении книги все равно поражаешься масштабам попустительства правящего европейского класса. *“Когда немецкие солдаты вошли в Рейнскую область 7 марта 1936 года, Лондон не рассматривал всерьез возможность каких-либо ответных действий. Французское правительство придерживалось консерватизма, граничащего с робостью. Генерал Гамлен заявил, что даже такая ограниченная по масштабам операция была связана с непредвиденным риском...”*

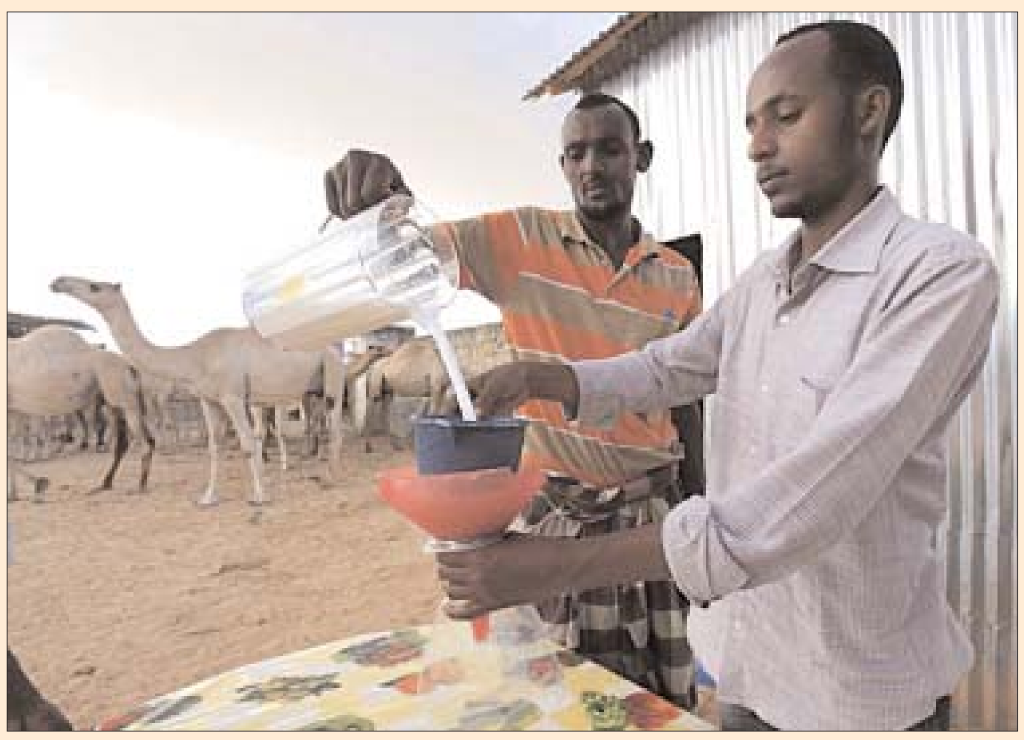
После этого шага Гитлер сказал: *“Если бы французы приняли ответные меры, нам бы пришлось отступить, потому что имевшихся у нас военных ресурсов было недостаточно даже для слабого сопротивления”.*

Таким был первый и решающий шаг на пути к апокалипсису. К возникновению чудовища, которое породили глупость и бездействие. Но что, если по сути ничего так и не изменилось? Что, если европейское руководство и элита (разумеется, в других обстоятельствах и перед другими угрозами) могут вновь проявить все ту же наивность, попустительство и конформизм? Может быть, это глупо, но этот вопрос не дает мне покоя...

Максим ТАНДОННЕ, высокопоставленный французский чиновник, бывший советник Николя Саркози по вопросам интеграции.

Верблюжий бизнес в Сомали

Большинство населения Сомали — скотоводы-кочевники, и верблюд для них символ богатства и величайшая ценность. Зажиточным считается сомалиец, имеющий десяток верблюдов, но настоящие местные богачи владеют сотнями и тысячами этих животных. Снимок сделан на ферме рядом со столицей Могадишо.

РАЗБОР ПАЛЁТАЎ

Чаму балет «Вітаўт» выбівае слязу?

Нацыянальная прэм'ера — гучыць горда. Прэм'ера сусветная — тым больш. А ўсё гэта разам у дзень адкрыцця сезона — сапраўднае свята. Вось толькі чамусьці — як у той песні, "са слязьмі на вачах". Дык чаму ж балет "Вітаўт" у нашым Вялікім тэатры выбівае слязу? Каго там так шкада — пры ўсім хэпі-эндзе?

Па-першае, шкада кампазітара **Вячаслава Кузняцова**. Яго шыкоўная партытура — вобразна яркая, літаральна відовішчная і адначасова інтэлектуальна выверная, вельмі сучасная, без усялякага "раманцюзму-меладрамацюзму", з надзвычай арыгінальнымі тэмбравымі і драматургічнымі рашэннямі — была з любоўю і дбайнасцю ўвасоблена аркестрам на чале з **Вячаславам Волічам**. А вось "карцінка" супадала з ёй далёка не заўсёды. Гэтая музыка вартая лепшага!

Па-другое, шкада **Аляксея Дударава**, які пазначаны адным з лібрэтыстаў. Такое падвойнае аўтарства міжволі наводзіць на думку, што знакаміты драматург усяго толькі "скінуў" тэатру сціслы змест сваёй п'есы, якая ішла ў Купалаўскім тэатры, а пастаноўчая група пастаралася зрабіць з гэтага хоць штосьці прыдатнае для танцаў.

А вось і не! Мне давялося бачыць першы варыянт, прадстаўлены аўтарам. Ён такі ж пластычна-відовішчны, як і музыка, што пісалася, дарэчы, па тым сцэнарыі. Галоўнае — там была не проста адаптацыя п'есы для балета, а новая, сёння надзвычай актуальная думка: пра тое, як важна чалавеку жыць у гармоніі з прыродай, а не бяздумна знішчаць яе дзеля забавы. Патрапіўшы ў няволю, Вітаўт кідаўся на краты, быццам той зубр, якіх бязлітасна забівалі ў гонар дня нараджэння Ядвігі. Чым не адметны пластычны вобраз? Але ж не, усё гэта знікла з канчатковай версіі, як і многія беларускія міфалагічныя істоты. Той жа Чарнабог стаў Чорным чалавекам — і, каб пазбегнуць паралеляў з гісторыяй стварэння моцартаўскага "Рэквіема", яго апранулі, бы тэрарыста, прычапіўшы на спіну вялізны кінжал. Белабог ператварыўся ў Белага блазна — і атрымалася штосьці сярэдняе паміж Блазнам з "Лебядзінага возера" і Белым трусікам з "Алісы...". А ўвесь аповед цалкам пазбавіўся не толькі хоць якіх сутыкненняў з гісторыяй, але і самай звычайнай логікі. Канчатковы "прадукт" можна перайменаваць, да прыкладу, у "Новыя прыгоды Робіна Гуда" — нічога не зменіцца, нават наадварот: стануць зразумелымі некаторыя ўчынкі — тая ж адмова ад кароны дзеля яднання з народам.

Па-трэцяе, невымерна шкада мастака **Эрнста Гейдэбрэхта**. Бо яго проста падставілі. Ужо па першай дзеі бачна, што сцэнаграфія рабілася для іншага балета — да прыкладу, "Легенды пра Зубра" (як, між іншым, і называўся будучы "Вітаўт" у адным з прамежкавых варыянтаў). А потым сюжэт раптам... змяніўся. Пры такім падыходзе — ці будзе жаданне ў мастака выкладацца "на ўсе сто"? Бо і так зразумела: нават калі сцэнаграфія і касцюмы будуць зроблены "на дзвесце" — згубяцца яны ў неядомым "цесце".

А ці не шкада народнага артыста Беларусі **Юрыя Траяна**? Ён "быў, ёсць і будзе" ў нашай памяці цудоўным салістам, які разам з **Людмілай Бржазоўскай** (і, зразумела, харэографам **Валянцінам Елізар'евым**) склаў суцэльную новую эпоху ў развіцці беларускага балета. Але ж ператвараць шматлікія запазычанні ў постмадэрн ён, на жаль, не навучыўся — замест смачнага "вінегрэту" ці "кампоту" атрымліваецца "пякельная сумесь" асобных дэталяў класікі, неакласікі, народных карагодаў і, больш за ўсё, спасылак на былы рэпертуар артыста-прэм'ера. Пасля рамонту тэатра Траян узяў на сябе цяжар узначаліць балетную трупу — дык навошта тая *"траянская вайна"?* Навошта вымушаць яго яшчэ і ставіць, калі гэта атрымліваецца ў яго не так паспяхова, як астатнія абавязкі? Калі звярнуліся да "былога нашага" Гейдэбрэхта, які напрыканцы 1980-х быў галоўным мастаком тэатра, а цяпер жыве ў Германіі, дык чаму б не пашукаць і харэографа, стварыўшы так званы "сумесны праект"? Прыдатным быў бы вопыт кінематографа — той жа сумеснай стужкі "У тумане" паводле **Васіля Быкава,** якая выйшла на сусветны экран. Дый сярод "цалкам сваіх" — гродзенскі **Дзмітрый Куракулаў** напрыдумваў бы безліч цікавага: і ў купальскіх сцэнах, што ў спектаклі ідуць пад тупат капытоў-пуантаў, і ў сцэнах мужчынскіх боек, дзе бясконца паўтараюцца літаральна два рухі. І, галоўнае, усё гэта ён прыдумаў бы ў такт з музыкай, без недарэчных несупадзенняў музыкі з харэаграфіяй.

Як жа тут не пашкадаваць артыстаў: на што яны марнуюць свае сілы і час? Балюча глядзець, як маладыя **Ігар Аношка, Аляксандра Чыжык** старанна "выпісваюць" кожнае па, дарэмна шукаючы ў ім выразнасць. Яшчэ большыя пакуты — бачыць, як добра спрактыкаваныя **Юрый Кавалёў, Вольга Гайко**, а таксама прадстаўнікі "новых пакаленняў" **Іван Савенкаў, Канстанцін Геронік** імкнуцца "выціснуць" з сябе эмоцыі, далёка не заўсёды падтрыманыя прапанаванай ім харэаграфіяй. Некаторыя героі маюць свае пластычныя "візітоўкі", але нават удалыя рухі замест развіцця хіба паўтараюцца да аскомы. На фоне пастаноўчай бездапаможнасці, калі трывала захоўваецца ўражанне, што артысты не ведаюць, куды сябе падзець і што рабіць, адзінымі светлымі плямамі становяцца два адажыа Вітаўта і Ганны — **Антона Краўчанкі і Людмілы Хітровай**. І гэта канчаткова робіць з балета меладраму: пасварыліся хлопцы з-за дзеўкі...

Нарэшце, шкада **Уладзіміра Рылатку**. Сапраўдны геній у "разрульванні" складаных закулісных сітуацый, добры музыкант і педагог — цяпер ягонае імя таксама "свеціцца" як аднаго з сааўтараў дзіўнаватага лібрэта. Няцяжка ўявіць, што насамрэч ён паспрабаваў давесці да ладу і літаратурна выкласці тое, што атрымалася ў выніку сумеснай творчасці, у тым ліку ў час пасяджэнняў мастацкіх саветаў.

Між тым падобны від сумеснай дзейнасці, услаўлены ў савецкія часы, вельмі адрозніваецца ад метаду мазгавога штурму, дзе ёсць генератары ідэй — і незалежныя эксперты, якія вылучаюць з бурнага патоку часам самых фантастычных і нязбытных прапаноў найбольш прыдатныя. Дык, можа, у тым і справа? Бо ў выніку ў спектаклі засталося ўсё самае простае для ўвасаблення — і самае, на думку "сутворцаў", блізкае для разумення шырокай публікі. А ў выніку — самае трывіяльнае, вельмі падобнае да колішняга "сацыялістычнага рэалізму", што наўрад ці можа зрабіць вялікі ўплыў на развіццё нацыянальнай свядомасці і папулярызацыю айчыннай культуры ў замежжы.

Можа, у чымсьці гэта нават гістарычная заканамернасць? У першым сцэнічным прачытанні ідзе толькі "прымерка" музычнай тканіны, далейшыя ж "адзэафасоны", пашытыя з яе, могуць быць іншымі. Сапраўды, нягледзячы на ўсе хібы пастаноўкі, ёсць сэнс падзячыць усім, хто спрычыніўся да прэм'еры і тым самым спачатку натхніў В.Кузняцова на стварэнне цудоўнай музыкі (тэатр сам замовіў яму гэты балет), а потым — адкрыў яе для шырокай публікі (у гэтага кампазітара хапае непастаўленых балетаў і опер, вядомых хіба вузкаму колу спецыялістаў). Але — ёсць сэнс праз нейкі час абавязкова вярнуцца да гэтай музыкі. І стварыць, да прыкладу, фільм-балет — з іншым сцэнарыем, адзэарадам і харэаграфіяй. Тым больш што на сцэну так і прасіліся не выкарыстаныя ў пастаноўцы відэапраекцыі. А што? Нават "Лебядзінае возера" П.Чайкоўскага не адразу атрымала і той класічны варыянт М.Пеціпа, якім мы сёння ганарымся, і шматлікія альтэрнатыўныя "перачытанні".

Лада ЛІТВІЦКАЯ.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Ці з'явіцца ў Мінску помнік Каліноўскаму?

Чуў, што група актыўных грамадзян выступіла з ініцыятывай усталяваць у сталіцы Беларусі помнік Кастусю Каліноўскаму. Чым скончылася справа? Можа, ужо ёсць нейкае афіцыйнае рашэнне?

Ігар БУЦЬКО, студэнт.

Мінгарвыканкам лічыць заўчасным устаноўку помніка Кастусю Каліноўскаму ў сталіцы. Пра гэта гаворыцца ў адказе кіраўніцтва гарвыканкама на калектыўны зварот грамадзян.

У адказе пазначана, што не так даўно была вернута памятная дошка Каліноўскаму па адрасе: вуліца Каліноўскага, 55. *"У сувязі з гэтым яны (Мінгарвыканкам) лічаць узвядзенне помніка лішнім. Такія высновы зрабілі ў Навукова-даследчым інстытуце сацыяльна-эканамічных навук, а таксама такія заключэнні былі ад Міністэрства культуры",* — адзначаецца ў паведамленні ГА "Альтэрнатыва", якое і выступіла з ідэяй усталявання помніка.

Адзін з ініцыятараў кампаніі **Алег Корбан**, каментуючы пазіцыю ўлад, адзначыў, што праігнаравана прапанова чатырох тысяч грамадзян.

"Як магла ўлада, будзь яна па-сапраўднаму народнай, адмовіць сваім падаткаплацельшчыкам, выбаршчыкам, прадстаўнікам інтэлігенцыі ў такім пытанні? — цытуе Корбана сайт naviny.by. — *Калі народ лічыць патрэбным узвядзенне помніка пэўнай асобе, то ніякіх фармальных адпісак быць не можа! Мне здаецца, што толькі народ, зыходзячы са свайго бачання, грунтуючыся на нацыянальнай гісторыі і памяці, можа вызначаць, якія помнікі павінны быць у яго краіне".*

Ён падкрэсліў, што адказы, якія паступілі з Міністэрства культуры, Адміністрацыі прэзідэнта, Мінскага гарадскога савета дэпутатаў, Мінгарвыканкама, *"дыскрэдытуюць нашу гісторыю і нашу краіну".*

АМБИЦИИ

Иван Миско может получить более 50 тысяч долларов

На минувшей неделе в Москве назвали имена трех персон, которые имеют все шансы стать лауреатами премии так называемого Союзного государства. Среди них — два уроженца Беларуси.

На премию в области литературы и искусства за 2013/2014 годы выдвинуто рекордное число номинантов — 11. Среди них — актер театра и кино, народный артист СССР **Владимир Зельдин** *(за роль Сервантеса — Дон Кихота в мюзикле "Человек из Ламанчи"),* дирижер, народный артист СССР **Юрий Башмет**, композитор **Владимир Беляев**, поэт, прозаик **Владислав Артемов**, писатель, заслуженный работник культуры Российской Федерации **Борис Костин**, коллектив художников ОАО "Павловопосадская платочная мануфактура", поэт **Николай Третьяков**, историк архитектуры, искусствовед Инесса Слюнькова, композитор **Сергей Терханов;** от Республики Беларусь — дирижер, народный артист Республики Беларусь **Михаил Дриневский**, скульптор, народный художник Беларуси **Иван Миско**, народный художник Республики Беларусь **Гавриил Ващенко.**

"Большинство творческих работ, номинированных от России, так или иначе связаны с Беларусью, — сообщало агентства rian.ru. — *К примеру, российский поэт **Владислав Артемов** выдвинут на награду за переводы на русский язык произведений **Владимира Короткевича и Алеся Ставера**, писатель и сценарист **Борис Костин** — за книгу "Симеон Полоцкий" и ряд других литературных произведений, а также за радиоспектакль "Владимир и Рогнеда" и сериал "Народ, издревле нам родной". Тема единения народов доминирует и в работах номинантов от Беларуси — скульптора **Ивана Миско,** художника **Гавриила Ващенко**, художественного руководителя Национального академического народного хора имени Г.Цитовича **Михаила Дриневского.** Впервые на премию Союзного государства номинирован искусствовед: в списке представлены три книги по истории архитектуры Беларуси россиянки **Инессы Слюньковой".***

Как стало известно "Народной Воле", тайным голосованием выбрали троих — **Инессу Слюнькову, Ивана Миско и Владимира Зельдина.**

Кстати, **Инесса Слюнькова** — дочка известного советского руководителя **Николая Слюнькова** — родилась в Минске, училась в Белорусском политехническом институте на архитектурном факультете. Но сегодня она имеет российский паспорт.

Теперь решение экспертного совета должен утвердить Высший Госсовет того же так называемого Союзного государства. Однако еще не было такого, чтобы главы государств не согласились с кандидатурами, представленными экспертным советом.

Премия в области литературы и искусства присуждается один раз в два года. Денежный эквивалент равен 1250-кратному минимальному размеру оплаты труда в Российской Федерации (получается более 50 тысяч долларов).

Вручение наград должно состояться на Международном фестивале искусств "Славянский базар в Витебске" летом 2014 года.

Впервые премия была присуждена в 2002 году. Тогда ее обладателями стали российский актер **Алексей Петренко**, белорусский драматург **Алексей Дударев** и народный писатель Беларуси **Иван Шамякин**. Позднее лауреатами этой награды становились художники **Михаил Савицкий, Леонид Щемелев, Георгий Поплавский и Валентин Сидоров**, актеры **Александр Калягин, Ростислав Янковский и Владимир Гостюхин,** композитор **Александра Пахмутова,** дирижер **Михаил Финберг** и другие.

Вряд ли кто вразумительно пояснит, что такое Союзное государство. Но вот что премии от его имени вручаются — это факт.

Марина КОКТЫШ.

ФОРС-МАЖОР

Концерта Селены Гомес не будет

19 сентября в "Минск-Арене" должна была выступить юная американская суперзвезда Селена Гомес. Однако концерт не состоится — эту информацию "Народной Воле" подтвердили организаторы ее выступления в Минске.

Кстати, в расписании концертов на официальном сайте артистки столица Беларуси также не значится.

Информация о том, как вернуть деньги за билет, вот-вот появится на сайте kvitki.by.

"Существует проблема с получением рабочих виз для зарубежных артистов, приезжающих в РФ на кратковременную работу. Причиной ужесточения стало некорректное поведение во время гастролей в России Мадонны и Леди Гага, а также скандальная выходка басиста группы Bloodhound Gang. Благодаря действиям данных артистов официальные органы пересмотрели свое решение по выдаче виз для зарубежных музыкальных и творческих коллективов", — цитирует 7days.ru агентство "Русская Академия Развлечений", которое устраивает концерты Селены в России.

В связи с изменением правил получения виз документы для оформления были высланы коллективу Селены позднее, из-за чего команда певицы заниматься документами отказалась.

"Селена Гомес не захотела ждать, — сообщил тот же источник. — *Уже 4 сентября мы получили письмо от менеджмента Селены Гомес. В тексте, написанном от имени артистки ее менеджерами, было высказано нежелание оформлять визы в более поздние сроки и по новым правилам. Вина за происходящее была возложена на нашу сторону, несмотря на то, что ситуация относится к разряду форс-мажора, а данные от Гомес были присланы нам с нарушением сроков, оговоренных контрактом. Также Селеной было предложено расторгнуть договор и отменить все концерты на территории России и стран СНГ".*

"Я ненавижу делать такие объявления, но из-за визовых осложнений мы вынуждены отменить концерты тура "Stars Dance World Tour" в Беларуси, России и Украине, — сообщила своим поклонникам певица. — *Я прошу прощения за неудобства и надеюсь, что в будущем вы сможете посетить мои концерты".*

Вера ВИР.

СТИЛЬ ЖИЗНИ

Браслет для счастья

На минувших выходных в Национальной школе красоты прошел Осенний модный маркет. Одежду и аксессуары от белорусских дизайнеров, в том числе и из новых коллекций, можно было купить по вполне доступным ценам.

"Модный маркет — ответ банальному шоппингу в больших торговых центрах и моллах, одинаково потертым джинсам, примелькавшимся платьям и аксессуарам, как у всех", — так анонсировали организаторы свои первые маркеты. И были правы. Осенний маркет работал всего два дня и собрал довольно много посетителей. Покупателей даже не останавливала символическая плата за вход. И продажи у многих дизайнеров шли довольно активно.

Прелесть маркета еще и в том, что можно самому пообщаться с дизайнером и даже заказать какой-то аксессуар. Некоторые, кстати, так и делали. И почти все охотно брали визитки тех, кто своими руками создает красоту, — вдруг экстренно понадобится подобрать оригинальный подарок или захочется обновить гардероб?

На маркете были представлены и производители элитного домашнего текстиля — невероятной красоты столовое и постельное белье, сумки, гардины, портьеры. Но хитом продаж, пожалуй, были всевозможные браслеты — из кожи, бисера, с натуральными камнями, с декором из ковки — их раскупали прямо на глазах. Около столов с украшениями и часами было прямо-таки не протолкнуться! Цены — от 50 до 350 тысяч.

Дизайнеры не просто позволяли все примерить, но при этом еще и давали ненавязчивые советы, с чем нужно носить тот или иной аксессуар, подходит ли он для повседневной носки или его лучше приберечь для выхода в свет. Так, создательница браслетов из кожи и металла **Евгения Шлойда** рассказывала, какое значение имеет тот или иной символ на ее работах: например, веточка — символ роста, медведь — символ мудрости и терпения.

Кстати, свою новую коллекцию Евгения представит ***3 ноября*** на однодневном модном маркете белорусской дизайнерской одежды и аксессуаров в клубе "Мулен Руж".

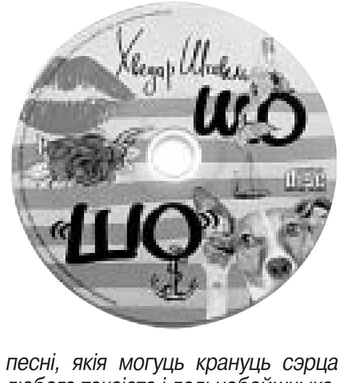
Одним словом, не пропустите следующий модный маркет. Там на самом деле есть что посмотреть и купить!

Марина ВИШНЕВСКАЯ.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

«На турэмным двары не растуць незабудкі...»

Беларускі спявак Зміцер Вайцюшкевіч запісаў дыск турэмнага шансону.

Ідэя запісаць альбом турэмнай лірыкі належыць не самому Вайцюшкевічу. На такую працу яго натхніў **Генадзь Бураўкін**, які і стварыў большасць песень да альбома. Паэт перакананы, што нешта такое ў беларускай культурнай прасторы проста абавязана існаваць. Спявак спачатку ўспрыняў такую прапанову за жарт... Хоць у гэтых песнях доля іроніі прысутнічае, але яны бяруць за душу перадусім сваёй жыццёвасцю і душэўнасцю.

"*Дзеля новага музычнага праекта Зміцер Вайцюшкевіч пераўвасобіўся ў новага персанажа — прагнага да славы былога зняволенага Хведара Шчавеля, які хварэе на частковую амнезію і спявае песні, якія могуць крануць сэрца любога таксіста і дальнабойшчыка,* — анансуе сінгл "Шо-Шо" budzma.org.

Сінгл "Шо-Шо" папярэднічае выхаду паўнавартаснага альбома і раздаецца бясплатна ў асноўным выпадковым людзям, пераважна таксістам і дальнабойшчыкам. Паўнавартасны дыск пабачыць свет пад канец кастрычніка і хутчэй за ўсё будзе называцца паводле першай песні з гэтага сінгла — "Варанок".

На сайце budzma.org прадстаўлены пяць песень з будучага альбома — "Зноў на волі вясна", "Варанок", "Дачакайся, матуля!", "Бадзягі", "Ты залаты" аўтарства **Уладзіміра Някляева** з прыпевам *"я такі бедны, як той грош медны, я зусім не круты".*

Слухайце, не пашкадуеце!

Аліна ВЕТРАВА.

СІТУАЦЫЯ

Улады «ацанілі» «Асьвечаных Беларушчынай»

Кніга Алеся Бяляцкага "можа нанесці ўрон іміджу Рэспублікі Беларусь".

Да такой высновы прыйшла экспертная камісія, на разгляд якой Ашмянская мытня накіравала зборнік літаратуразнаўчых эсэ і нарысаў "Асьвечаныя Беларушчынай", што выйшаў у свет за час зняволення вядомага праваабаронцы.

40 асобнікаў выдання былі канфіскаваны ў калегі Бяляцкага Таццяны Рэвяка на беларуска-літоўскай мяжы ў пункце пропуску "Каменны Лог" 3 ліпеня бягучага года.

ТЫМ ЧАСАМ

Усё тыя ж мытнікі (напэўна, яны ў нас зараз галоўныя цэнзары і чытачы) канфіскавалі на экспертызу кнігу вядомага палітолага Валерыя Карбалевіча "Александр Лукашенко. Политический портрет". Гэтая кніга — не навінка. Яна пяць гадоў таму была выдадзена ў Маскве і афіцыйна прадавалася ў расійскіх кніжных крамах.

УВАГА!

Магілёўскі музей збірае сродкі на фрагмент Бібліі Скарыны і «Апостала» Собаля

Музей гісторыі Магілёва працягвае збіраць сродкі на выкуп беларускіх каштоўнасцяў, што знаходзяцца за мяжой. Зараз збор сродкаў ідзе адразу на два выданні.

Першае — гэта фрагмент Бібліі Францыска Скарыны, выдадзенай у Празе ў 1518 годзе. Пры тым, што гэта ўсяго некалькі старонак з кнігі, знаходкі такога кшталту рэдкія. Кошт фрагмента складае каля 9 тысяч долараў.

Другое выданне — "Апостал", выдадзены ў 1632 г. Спірыдонам Собалем. Гэта будзе першае выданне магілёўскага друкара, якое з'явіцца на яго радзіме. Кошт гэтай кнігі складае прыблізна 10 тысяч долараў.

Музей гісторыі Магілёва, а таксама яго дырэктар Аляксей Бацюкоў ужо здабылі славу вяртальнікаў беларускіх каштоўнасцяў. Менавіта дзякуючы намаганням магілёўцаў, у Беларусі з'явіўся Статут ВКЛ 1588 г., кніга Казіміра Семяновіча "Вялікае мастацтва артылерыі", а таксама іншыя выданні, якія маюць прамое дачыненне да гісторыі Беларусі.

Кожны можа дапамагчы збору сродкаў, пералічыўшы грошы на рахунак музея:

УК "Музей гісторыі Магілёва" 212030 Магілёў, вул. Ленінская, 1А.

Рахунак:
УНП 790203960
філіял 700 МАУ ААТ "АСБ Беларусбанк" МФО 153801536
р/р 3642014673147 Магілёў, вул.Першамайская, 71.

Мэта плацяжу: на развіццё музейнай справы і ахову гісторыка-культурнай спадчыны (для куплі кнігі Скарыны ці для куплі кнігі Спірыдона Собаля).

СТАЛІЦА

У Мінску 400 балконаў, на якія небяспечна выходзіць

Камунальныя службы Мінска правялі інвентарызацыю балконаў.

Па іх падліках, як паведамляе агенцтва "Мінск-навіны", 9200 балконаў патрабуюць рамонту. Прычым на 400 з іх выходзіць ужо небяспечна.

Штогод у сталіцы рамантуюць 1,5—2 тысячы балконаў. Агулам іх у горадзе больш за 159 тысяч.

СУДЬБЫ

И в Минске, и в Москве умыли руки

Их, заслуженных фронтовиков, двух полковников и подполковника, власть в СССР в 1975-м лишила воинских званий и пенсий, годы и годы травила и шельмовала. Но она не могла отнять то, что остается неизменным в самые, казалось бы, гнусные времена — национальное, а значит, и человеческое достоинство. Какие личности стоят за этим актом, какие судьбы?

Ефим Аронович Давидович родился в Минске в 1924-м. Окончил десятилетку, поступил в политехнический техникум. Война застала его на стажировке под Брестом. Вместе с товарищами пробирался лесами на восток — за линию фронта. Это в конце-концов удалось, ибо сплошной эта линия еще не была.

17-летнего юношу направили в Куйбышев, в пехотное училище. Девять месяцев ускоренной учебы (по 12 часов в сутки), и младший лейтенант Давидович ушел на фронт.

Родители остались в оккупированном Минске. Мать, русская женщина Софья Карповна, решила разделить судьбу мужа-еврея Арона Мироновича и ушла с ним в гетто. Оба погибли осенью 1941-го.

Ефим сражался на Воронежском фронте, на 1-м и 4-м Украинских.

Из наградных листов:

"При прорыве обороны противника в районе Воля Дална 20.8.1944 тов.Давидович принял на себя командование 2-й стрелковой ротой, первый поднял роту в наступление и ворвался в расположение противника, завязал бой и обратил его в бегство. При этом уничтожил до 70 немцев и 13 пленил.

Во время наступления на село Руда Мотала противник пытался обойти с фланга 3-ю стрелковую роту. Давидович взял один взвод своей роты и обходной группе противника нанес большой урон и уничтожил две огневых точки и до 13 гитлеровцев.

Достоин награждения орденом Отечественной войны 2-й степени".

"Во время боев в районе Прошевица 17.1.1945 г. Давидович первым со своей ротой ворвался в траншеи противника, выбил его и дал возможность батальону захватить выгодный рубеж. В этом бою тов.Давидович со своей ротой уничтожил около роты пехоты противника.

Достоин награждения орденом Отечественной войны 1-й степени".

"Старший лейтенант Давидович в бою за населенный пункт Ридгрунд выбрал удачный момент и стремительно со своей ротой напал на оборону противника и нанес ему крупное поражение, в результате чего противник был обращен в бегство, оставив на поле боя до двух взводов солдат и офицеров. При этом его рота вошла в населенный пункт с небольшими потерями.

Достоин награждения орденом Александра Невского".

Из боевых характеристик:

"За время пребывания в 1-м стрелковом батальоне тов.Давидович показал себя честным и дисциплинированным офицером. Обладает организаторскими способностями. В бою за г.Тарнопль проявил себя отважным и мужественным командиром..."

"При прорыве обороны противника в районе Пулах 15.3.1945 г. тов.Давидович со своей ротой столкнулся с неравными силами противника в селе Пулау и в неравном бою уничтожил гарнизон противника, чем дал возможность стрелковому батальону продвинуться вперед.

В бою тов.Давидович неоднократно заменял выбывших из строя заместителей командиров стрелковых батальонов..."

Из аттестации на должность заместителя командира 2-го стрелкового батальона по строевой части 823-го стрелкового Дембицкого полка старшего лейтенанта Давидовича Ефима Ароновича:

"...В бою упорный, настойчивый и волевой командир, быстро реагирует на создавшуюся обстановку и умеет оценить его. Хорошо руководит боем, при этом показывает смелость и настойчивость в выполнении поставленной задачи. Выдержан и физически закален, инициативен... В бою сочетает все огневые средства и хорошо оргванизует огневое взаимодействие... Мужественный и дисциплинированный офицер...

31 мая 1945 года".

Война редко щадила ротных командиров, воевавших в пехоте. Давидович пять раз был ранен, в августе 1943-го тяжело, после чего почти десять месяцев пролежал в госпитале. Сколько им крови пролито, сколько часов проведено в беспамятстве, на операционных столах, сколько вытерпел мучительных перевязок — кто считал! Это про таких, как он, поется в песне:

Мы для Победы ничего не пожалели,

Мы даже сердце, как НЗ, не берегли.

Не пройдут бесследно для его сердца фронтовые ранения. И долго, до конца дней, будет бить по нему государственная подлость. Но об этом потом.

Перевернем страницы личного дела подполковника Наума Мордуховича Альшанского, на фронте помощника начальника связи дивизии. Оно значительно тоньше. Почему-то нет наградных листов. Изъята и фотокарточка. Но и те немногочисленные документы, что собраны здесь, дают представление о человеке честном и отважном.

Родился в 1917-м в местечке Щедрин Паричского района Гомельской области. В армии с 1936-го. В 1939-м окончил Ленинградское военное училище связи.

На войне — с ноября 1941-го и до ее окончания. Воевал на Брянском фронте, Воронежском, 1-м, 2-м и 3-м Украинских. С 1944-го его ратный путь пролег через Румынию, Югославию, Венгрию и Австрию. Тогда он еще не знал, что его родители Мордух Зимелевич и Дина Вениаминовна, две несовершеннолетние сестры Хана и Доба убиты фашистами в марте 1942-го...

Из боевой характеристики:

"...в период боевых действий связь вполне обеспечивала боевые операции дивизии, особенно хорошо работала радиосвязь.

Руководить подчиненными в боевых действиях умеет. В сложной боевой обстановке не теряется, решения по обеспечению связью принимает правильно..."

Из аттестации *27.5.1945 г.:*

"В боях решительный, инициативный. Радиосвязь в наступательно-оборонительных боях работала хорошо, управление по радио было обеспечено..."

Конечно же, вернулся с войны с орденами и медалями. А первая его боевая награда — солдатская: медаль "За отвагу".

Третий из этой когорты — Лев Петрович Овсищер. Его личного дела в Минском облвоенкомате не оказалось, как мне сказали, оно находится в Москве. Но я и без того уже немало знаю об этом незаурядном человеке.

Родился он в 1919-м в местечке Богушевск (между Оршей и Витебском). В юности "заболел" авиацией. Работал авиамехаником в авиаотряде и одновременно учился на вечернем отделении Института гражданского воздушного флота. В 1940-м был призван в армию

Грянула война. Ускоренный выпуск, затем трехмесячные курсы комиссаров эскадрилий — и на фронт. Всю войну провоевал на самолетах ПО-2, названных легкими бомбардировщиками. Был штурманом. На его счету сотни боевых вылетов.

Под Сталинградом выполнял особое задание командующего Донским фронтом К.К.Рокоссовского. С помощью громкоговорящей установки, смонтированной на самолете, передавал ультиматум о сдаче окруженным войскам фельдмаршала Паулюса. Чтобы отчетливо были слышны слова с неба, пришлось уменьшать обороты двигателя и снижаться до высоты 500 и даже 300 метров.

— Ахтунг, ахтунг!.. — начинал Овсищер. И дальше шел текст ультиматума.

Немцы сначала слушали, а потом все-таки стреляли. Но он продолжал читать. Особенно было важно не пропустить последний абзац — условия капитуляции.

Высота и скорость небольшие, так что этот фанерный самолетик — мишень куда как заманчивая. Вокруг него — облачка разрывов. Как только чтение заканчивалось, командовал пилоту:

— Федя, газ!

Федор Маслов на бреющем полете резко выводил машину из-под обстрела.

— Цирк! — шутил на земле Овсищер.

В воздухе было не до шуток. Однажды одна из пулеметных трасс стеганула по самолету, разбив громкоговорящую установку. Экипажу, правда, повезло: отделались царапинами.

Установку восстановили, и снова методично, по несколько раз за вылет, с неба раздавался смертельно опасный для "диктора" монолог: "Ахтунг, ахтунг!.." 24 таких вылета и около 70 передач сделал он в последние дни Сталинградской битвы.

Приехавшему в их полк члену Военного совета фронта генералу С.Ф.Галаджеву представили отчаянного парламентера. Пожав Овсищеру руку, генерал доверительно сообщил:

— Командующий приказал ваш экипаж отметить особо.

— Героев получите, — шепнул стоявший рядом полковник.

Овсищер к тому времени был награжден орденом Красного Знамени за успешную бомбежку вражеской переправы осенью 1942-го.

— Крути, Лева, дырку для Золотой Звезды, — говорили ему летчики. — Какая же еще может быть особая награда?

Уже будучи в плену, Паулюс показал: переданный с советского самолета ультиматум слушали во всех частях окруженной группировки, и он сыграл свою роль в окончательном решении капитулировать.

Полк стал гвардейским. На гимнастерках летчиков засверкали новые ордена. Из Москвы прибыли корреспонденты. Снова приехал и генерал Галаджев. Вызвав Овсищера, поинтересовался:

— Кстати, чем вас наградили после Сталинградской операции?

— За Сталинградскую операцию я не награжден.

— Как это — не награжден? Командованию полка и дивизии было дано указание командующего фронтом ваш экипаж отметить особо.

— Не знаю, товарищ генерал. Может быть, совсем не награждать — это и есть "отметить особо"?

Овсищер, как и положено, стоял по стойке "смирно", не мигая, смотрел в глаза начальника политуправления. И только в уголках рта затаилась горькая усмешка. Галаджев громогласно, с грозными нотками в голосе пообещал разобраться, и... на том все заглохло.

Откуда было знать в полку, что Сталин в то время начал резкий виток антисемитизма? "Пятая графа" заслонила подвиг. В высоких штабах, куда шли наградные листы, неукоснительно блюли установки "сверху".

И все-таки на войне ему везло. В таких переделках побывал, откуда, казалось, не выбраться, но выходил из пекла живым, хотя и не обошлось без ранения. Дошел, вернее долетел, до "логова", как называли в то время Берлин, сфотографировался с друзьями у рейхстага.

На банкете в честь Победы командир полка Васильев сказал ему:

— Я люблю тебя за многое: за честность, за смелость, за то, что ты не подведешь и в беде не оставишь. Одним словом, Петрович, ты — настоящий парень...

Они обнялись.

После войны судьбы этих трех офицеров, несмотря на разницу военных профессий и всякого рода житейских обстоятельств, были сходны в одном: их офицерскую карьеру всячески "зажимали". Попасть в академию офицеру-еврею было чрезвычайно трудно. Давидович и Овсищер все-таки поступили. Альшанскому туда пробиться не удалось. Многие годы был командиром роты, начальником штаба батальона и наконец командиром батальона. Ставший офицером еще до войны, фронтовик, профессионал высокого класса, он понимал: дело не в нем как личности. Его еврейство — вот главный тормоз! Пока его подолгу выдерживали на одной и той же должности, уходило время для служебного роста, регламентированного возрастом. Появлялась формальная причина: "Уже стар".

"Пятая графа" незримо давила на офицеров-евреев и в военных академиях. Это были годы "борьбы с безродными космополитами". Однажды в столовой Овсищер сел за столик, где три места были уже заняты его однокурсниками. Они вели разговор о космополитах. С появлением Овсищера наступила неловкая пауза. И вдруг сидевшего напротив Героя Советского Союза Василенко прорвало:

— Где они были во время войны, когда мы кровь проливали? А вот сейчас в академии их вон сколько набралось.

Кровь бросилась в лицо Овсищера.

— Ты что же, меня имеешь в виду?

— Всех вас, — последовал злобный ответ.

В первые мгновенья он просто растерялся. Такое услышать в военной академии! Ему стоило огромного труда сдержаться. Но затем пришло привычное состояние собранности. Как в бою. Не повышая голоса, отчеканил:

— Слушай, ты... На фронте я воевал не хуже других. Мой вклад в общую победу не меньше твоего, хотя ты и Герой, а я награжден только несколькими орденами. Но я еще знаю и то, что каждый мой орден стоит дороже твоей звезды, потому что по вине таких, как ты, антисемитов он доставался мне труднее. Жаль, что из прошедшей войны ты ничего не извлек, кроме геббельсовской пропаганды. Это и понятно: она тебе по духу ближе.

Василенко разразился антисемитской бранью. Овсищера поразило даже не это зловонное извержение, сколько равнодушное молчание остальных свидетелей мерзкой сцены. Оскорбленный и униженный молчаливой солидарностью с юдофобом, он резко встал из-за стола и ушел.

Но был не из тех, кто позволял безнаказанно попирать свое национальное достоинство. На следующий день по его настоянию состоялось заседание партийного бюро. Однако инцидент замяли: дескать, обычная ссора.

После окончания академии Давидович командовал полком, затем работал в штабе Белорусского военного округа, Овсищер был начальником штаба авиационной дивизии (Закавказье), служил в штабе авиационной армии (Минск).

Для офицеров-евреев существовал незримый "потолок", выше которого уже не пускали. Каждый из этих троих это испытал на себе. 1970-е годы стали апогеем борьбы с сионизмом — "форпостом мирового империализма". Газеты и журналы тех лет пестрели карикатурами с изображением "израильских агрессоров". Плутоватые лица с характерными носами, в руке топор или автомат, по колено в крови, а жертвы, — разумеется, арабы. Косяками выпускались книги и брошюры о "происках" этих "злейших врагов человечества". Сионизм клеймили в лекциях, документальных фильмах, на служебных совещаниях. Иными словами, создавался образ врага с шестиконечной звездой.

Воспитанные на идеях интернационализма, коммунистических идеалов, Давидович, Овсищер и Альшанский с горечью убеждались: все это для власти не более, чем ширма. Страна, которую они защищали в Великую Отечественную, гордились ею в молодые свои годы, стала для них мачехой. А коли так, в такой стране жить не будут. Приняли решение уехать в Израиль.

Прекрасно понимали: власть будет всячески мешать и даже мстить. Но какую же нужно иметь убежденность, какую силу духа, глубинную отвагу, чтобы в обстановке бесконечных преследований, массового улюлюканья не дрогнуть, не сломаться, устоять!

Да, эти люди были не робкого десятка. Овсищер подписал несколько коллективных писем, осуждающих антиеврейские судебные процессы, организовал сбор подписей под письмом первому секретарю ЦК компартии Белоруссии П.М.Машерову против готовящегося сноса памятника "на Яме". И памятник отстояли. Давидович писал письма в различные государственные инстанции, а также на имя генсека Л.И.Брежнева, протестуя против дискриминации в стране евреев.

Власть распустила слух, что в Минске действует "сионистский центр". В КГБ состряпали уголовное "дело №97". Поначалу его фигурантами стали Ефим Давидович и театральный художник Цвания Кипнис, тоже бывший фронтовик, принимавший активное участие в сионистском движении еще в 1920-е годы. Их арестовали. Состав "преступления" заключался в "*деятельности, направленной на подрыв советской власти путем распространения среди своего окружения клеветнических измышлений, порочащих советский общественный и государственный строй*".

Из-за тяжелой сердечной болезни через сутки Давидовича выпустили, однако вызывали на допросы. Возвращался с них измученный, смертельно бледный, но не сломленный. Кипниса держали в одиночной камере. По этому "делу" привлекли полторы сотни свидетелей. Допрашивали и Овсищера с Альшанским, подчеркивая: пока как свидетелей, но не исключено, что вскоре они могут стать обвиняемыми.

Через полгода "дело" закрыли. Следователи объяснили это тем, что "обвиняемые имеют военные заслуги, но никак не из-за того, что они невиновны".

А истинная причина была в другом. Планировался визит Брежнева в США, и власть опасалась, что новый судебный процесс, на этот раз над евреями-ветеранами, вызовет нежелательный резонанс.

Однако травля непокорных продолжалась. Обыски, слежка, прослушивание телефонных переговоров, угрозы, пасквильные публикации в республиканской прессе...

В апреле 1975-го всех троих разжаловали в рядовые. Вскоре после этого Наум Альшанский приехал в Москву, встретился с Андреем Сахаровым и рассказал ему о своем решении: в знак протеста сдать свои боевые награды в Секретариат Президиума Верховного Совета СССР. Сахаров спросил: не жалко расставаться с заслуженными им орденами и медалями?

— Жалко. А что делать?

Понимала ли эта "могучая кучка", в какое неравное противостояние вступила? Не сомневаюсь: понимала. Казалось бы, ну что они могут, несколько бунтарей против гигантской государственной машины с ее вездесущим сыском и карательной жестокостью, мощным пропагандистским аппаратом?

Разумеется, в каждом из них был заложен вечный, как мир, инстинкт самосохранения. Лишиться воинских званий, пенсий, боевых наград, быть ошельмованным да еще попасть в ГУЛАГ — кому этого хочется! Но героизм потому и считается героизмом, что его совершает отнюдь не толпа. На это труднейшее свершение способны только глубоко совестливые люди. Не созерцатели, а люди действия. "Если не я, то кто же?" Такие всегда в дефиците. Но именно они становятся тем запалом, который взрывает закостеневшую оболочку страха, безверия, моральной пришибленности.

Это ярко проявилось в истории с братской могилой "Яма", где стоит памятник пяти тысячам минских евреев, убитых гитлеровцами и полицаями 2 марта 1942 года.

Ни в одном справочнике среди изданных в Беларуси за десятки послевоенных лет, она не упоминалась. Сюда не водили экскурсии. Власти, проводя политику государственного антисемитизма, не хотели, чтобы "Яма" вызывала сочувствие к народу, пережившему в годы Второй мировой жуткую трагедию, названную потом Катастрофой.

К "Яме", конечно же, приходили люди, в основном евреи. Клали цветы, плакали, молились. Но таких на огромный город было немного. Задавленные страхом, опасаясь, чтобы их не обвинили в "сионистских происках", многие так и не решились прийти сюда хотя бы раз в году. Еще помнился арест поэта-фронтовика Хаима Мальтинского, написавшего на идиш текст для памятника, и каменотесов, изготовивших обелиск.

9 мая 1975 года в день 30-летия Победы Овсищер и его друзья организовали здесь митинг. После возложения венков Давидович, уже тяжело больной (три инфаркта), обратился к собравшимся:

— Можно мне сказать несколько слов?

Его дружно поддержали. Представители властей, кагебешники в штатском, офицеры милиции насторожились. Заместитель председателя Фрунзенского райисполкома Лозовая пыталась остановить Давидовича.

— От имени кого вы будете говорить?

— От имени тех, кто лежит в этой братской могиле. От имени моих родителей и семидесяти родственников, погибших в Минском гетто.

И он сказал свою речь. О фашизме и его корнях, о героях и мучениках еврейского народа, о том, что нельзя терпеть унижение национального достоинства.

Его слушали, что называется, затаив дыхание. Он стоял прямой и одухотворенный, в военной форме, при всех орденах и медалях, бывший командир стрелковой роты, не раз поднимавший ее в атаку.

Сейчас было нечто похожее. Знал, хорошо знал: ему припомнят эту речь. Ну что ж, на войне как на войне. "Топтуны" запоминали и фотографировали всех, кто был на этом митинге наиболее активен, выражал протест против антисемитизма и произвола властей. Но страх уже проходил. "Яма" стала уличным центром, где минские евреи, стоя плечом к плечу, снова ощущали себя народом, древнейшим и гордым, способным постоять за себя.

На следующий год к "Яме" пришло уже несколько тысяч. Но уже не было в живых Ефима Давидовича. За две недели до Дня Победы после четвертого инфаркта не выдержало его сердце.

Прах его захоронен в Израиле, в стране, которую он любил, в которую стремился, но так и не увидел. Семью Альшанских выпустили в Израиль только в 1975-м, Овсищера — в 1987-м — в разгар "перестройки". В Израиле Овсищер стал почетным полковником ВВС Армии обороны Израиля и почетным гражданином Иерусалима.

Так закончилось противостояние трех бывших офицеров Советской Армии системе зла, поработившей великую и несчастную страну.

Говорят, время сглаживает острые углы. Какие-то, может, и сглаживает. Но не в этой истории. Здесь все остается на своих местах: отвага на войне и вне войны и государственная подлость.

Государственная... Но ведь нет уже того государства. Другое время, другие люди. Нет в живых и трех героев, так что пенсия им уже не нужна. А что нужно, к чему взывает память о них? К элементарному: официально признать, что они были невиновны, что коммунистическая власть, надругавшись над заслуженными офицерами-фронтовиками, сотворила вопиющее беззаконие. А признав, **восстановить, теперь уже посмертно, полковников Ефима Ароновича Давидовича, Льва Петровича Овсищера и подполковника Наума Мордуховича Альшанского в их воинских званиях.**

Но где должна состояться эта реабилитация? В Беларуси или преемнице СССР России? Начнем с Беларуси.

Эти люди родились и выросли на белорусской земле. Отсюда призваны в армию. Пройдя фронты Великой Отечественной, здесь служили. Служили своему Отечеству верой и правдой, ничем не запятнав офицерской чести. Уйдя в запас, на этой же земле жили и работали. Иными словами, имеют самое прямое отношение к государству, которое теперь называется Республикой Беларусь.

Вся предварительная "работа" по фабрикации "дела" состоялась в Минске. Это отсюда с подачи соответствующих чиновников ушло в Москву представление на разжалование. Поэтому вполне логично, что на имя белорусского правителя А.Лукашенко ушло письмо за подписью председателя Союза белорусских евреев Л.Левина с просьбой о реабилитации незаконно разжалованных офицеров. Ответ из президентской администрации поступил устный: дескать, названные лица были разжалованы приказами министра обороны СССР. Вот и обращайтесь в Москву.

Обратились. С письмом на имя В.Путина. Прошло свыше двух лет, но ответа так и не последовало.

Так обе власти, умыв руки, отблагодарили трех офицеров за их отвагу и самоотверженность на войне, за верную службу Отечеству.

Что тут комментировать? Снова и снова взывать к совести начальственных чиновников, причастных к этой истории, напоминать им о чести? Пустое занятие. Чего нет, того нет. Но это вовсе не означает, что с данной несправедливостью надо смириться. Не у всех, далеко не у всех честь и совесть утрачены. И эта история, я уверен, будет иметь продолжение.

Михаил НОРДШТЕЙН,
ветеран Вооруженных сил.

ВНЕ ИГРЫ

Дарья Домрачева за сезон заработала более 100 тысяч евро

Белорусская биатлонистка Дарья Домрачева, финишировавшая на второй строчке общего зачета по итогам прошлого сезона, вошла в десятку самых богатых биатлонисток.

По итогам года спортсменка заработала 131.400 евро призовых, из них 110.400 в личных гонках, 20.000 — за итоговую позицию в генеральной классификации, за ношение красного биба — 1000. Таким образом, белоруска расположилась на втором месте рейтинга, уступив лишь победительнице сезона Туре Бергер, установившей новый рекорд по призовым.

Sports.ru посчитал доходы биатлонисток:

1.Тура Бергер (Норвегия) — 277.800 евро.

2.Дарья Домрачева (Беларусь) — 131.400 евро.

3.Мириам Гесснер (Германия) — 96.025 евро.

4.Андреа Хенкель (Германия) — 88.625 евро.

5.Габриэла Соукалова (Чехия) — 79.900 евро.

6.Мари Дорен Абер (Франция) — 79.225 евро.

7.Елена Пидгрушная (Украина) — 75.225 евро.

8.Ольга Зайцева (Россия) — 72.025 евро.

9.Кайса Мякяряйнен (Финляндия) — 68.100 евро.

10.Ольга Вилухина (Россия) — 62.925 евро.

МОЗАИКА

Турнир не выиграла, но рейтинг подняла

Белорусская теннисистка Ольга Говорцова (113-е место в одиночном рейтинге и 62-е в парном) не смогла выиграть ни один из финалов турнира в Ташкенте с призовым фондом 235 тыс. долларов.

В одиночном разряде спортсменка уступила сербке Бояне Йовановски — 6:4, 5:7, 6:7, а в парных соревнованиях вместе с Мэнди Минелла из Люксембурга — венгерке Тимя Бабош и Ярославе Шведовой — 3:6, 3:6.

25-летняя Говорцова на турнирах ВТА четыре раза выходила в финал одиночного разряда (ни одной победы) и 12 раз — в финал парного (8 побед).

Кстати, белорусская теннисистка Виктория Азаренко продолжает занимать 2-ю позицию в рейтинге ВТА.

Лидером по-прежнему остается Серена Уильямс. Ольга Говорцова сейчас поднялась на 84-ю строчку (ранее она занимала 113-е место).

В «молодежке» смена состава

Главный тренер национальной молодежной сборной Беларуси Алексей Вергеенко подал в отставку, которая была принята.

Об этом сообщила 13 сентября пресс-служба Белорусской федерации футбола.

Исполняющим обязанности главного тренера назначен Игорь Ковалевич, который был помощником Георгия Кондратьева в молодежной сборной, участвовавшей в 2012 году в олимпийском турнире в Лондоне. В тренерский штаб также войдут Михаил Мархель и Владимир Селькин. Еще одна кандидатура находится в стадии согласования.

В отборочном турнире чемпионата Европы 2015 года команда Вергеенко потерпела четыре поражения в четырех матчах, забив 3 и пропустив 9 мячей. Следующую игру Беларусь проведет против Казахстана 10 октября в гостях, сообщает БелаПАН.

Лидеры побеждают

В минувшие выходные в 1-м туре второго этапа футбольного чемпионата Беларуси лидеры "Шахтер" (Солигорск) и БАТЭ (Борисов) одержали победы.

Солигорцы выиграли на своем поле у "Торпедо-БелАЗа" — 1:0, а БАТЭ с таким же счетом взял верх над "Неманом". Встреча минского "Динамо" и "Гомеля" завершилась победой столичного клуба — 3:1.

Во второй шестерке "Белшина" (Бобруйск) была сильнее "Славии" (Мозырь) — 2:1. "Минск" победил "Нафтан" (Новополоцк) — 4:0, а "Днепр" (Могилев) — брестское "Динамо" — 1:0.

Положение команд

Первая шестерка: "Шахтер" — 52 очка, БАТЭ — 51, "Динамо" (Мн) — 37, "Гомель" — 34, "Неман" — 30, "Торпедо-БелАЗ" — 28 (26—29).

Вторая шестерка: "Белшина" — 31, "Минск" — 28, "Днепр" — 26, "Динамо" Бр — 24, "Нафтан" — 21, "Славия" — 16.

ПОСТАЦІ

АД РЭДАКЦЫІ

Як мы і абяцалі, знаёмім чытача з аповедам "Калісьці...", змешчаным у нядаўна выдадзенай кнізе прозы артыста, барда і пісьменніка Віктара Шалкевіча ***"МЯСТЭЧКА G... І ВАКОЛІЦЫ".*** *Яно прысвечана адметнай у айчыннай гісторыі постаці — вялікага князя літоўскага і караля польскага Стэфана Баторыя.*

Аўтар так прадстаўляе апошняе выданне: "Гэта кніга перадусім не пра мястэчка G і ваколіцы, а пра людзей, якія там жылі, таму што без людзей любое мястэчка робіцца звыклаю горбаю камення. Гэта кніга пра нашу прыгожую страчаную Айчыну — Вялікае Княства Літоўскае... Яго даўно няма на мапах, тым не менш яно дзесьці глыбока сядзіць у кожным з нас..."

Віктар ШАЛКЕВІЧ

Калісьці...

Ліст да маскоўскага сябра пісьменніка Валерыя Казакова

Ты пытаеш мяне, дарагі Валерык, як сталася, што з нашага мястэчка адправіўся ў лепшы свет кароль польскі, вялікі князь літоўскі, не вельмі любімы пыхлівымі падданымі, зарослы барадой па самыя вочы Стэфан-Сцяпан-Іштван Баторый?

Каб табе на гэтае пытанне адказаць, я вымушаны буду, як прыгожа кажуць у нас, пачынаць ад Скідаля.

Дык вось, мястэчка нашае было хоць маленькае, беднае, але ганаровае — са старажытнаславянскага паселішча на ўзгорку даспела і паднялося да годнасці нефармальнай сталіцы Рэчы Паспалітай некалькіх народаў пры венгры румынскага паходжання Стэфане Баторыі, ці, як яго любяць называць сучасныя неафіцыйныя гісторыкі, Сцяпане Сцяпанавічы Батуры. І я, карыстаючыся ў тым ліку і іх досведам, паспрабую табе нешта распавесці пра ягонае жыццё, дзіўную смерць і ўва што гэта вылілася нашаму мястэчку.

Кароль ён быў не дынастычны, а выбарны, запрошаны, як бы зараз акрэслілі — кароль-менеджар. Далі яму паны-шляхта ў якасці бонуса жонку — Ганну Ягелонку — непрыгожую і нашмат старэйшую за яго. Кабецінай Ягелонка была рэлігійнаю, хадзіла да касцёла, гаварыла пацеры, часта і многа спавядалася, а гэтыя самыя рэчы, якімі любяць займацца наважонцы, яе, наколькі спраўджаныя крыніцы падаюць, не цікавілі ўвогуле, так што маладому мужу Сцяпану Сцяпанавічу нічога не заставалася рабіць, адно толькі ваяваць з суседзямі, паляваць ды цішком цёгацца па чужых бабах. Да таго ж ён не гаварыў на "шипучем змеином языке", у сэнсе — не ведаў польскае мовы, затое, на зайздрасць некаторым біскупам, выдатна валіў лацінаю, якая ў шаснаццатым стагоддзі была нейкім аналагам сучаснай прымітыўнай ангельшчыны, так што падрыхтоўку меў салідную, не ў крыўду сённяшнім некаторым малаінтэлектуальным калгасным паганялам.

Прыехаўшы на сваё новае месца працы, Сцяпан Сцяпанавіч распісаўся ва ўсіх патрэбных паперах, склаў розныя прысягі, раздаў абяцанні і пачаў наводзіць свае парадкі. Фінансавыя справы былі заблытаныя, шляхта з панамі паводзіла сябе нахабна і пляла розныя складаныя інтрыгі, цягнучы дахаты ўсё, што далося ў рукі ўзяць, пры тым строіла з караля здзекі: "Бачыш ты, узяўся кіраваць, а мовы нашае дзяржаўнае не ведае, цыганіска праклятае!" З суседзямі — маскалямі, немцамі, шведамі і туркамі — Рэчы Паспалітай увогуле не пашчасціла, прыходзілася ўвесь час біцца за нейкія малаатракцыйныя гарады і правінцыйныя паселішчы кшталту Пскова ці Апочкі. Бываў я, дарагі Валерык, у тых краях, і дагэтуль не магу ўцяміць — на якую халеру нам былі патрэбныя гэтыя панурыя мясціны, парослыя хмызняком і асакою, з вечна п'яным і гультайскім народам?

Дык вось, хаця Сцяпан Сцяпанавіч Батура з'яўляўся перш за ўсё кіраўніком не самай благой у Еўропе дзяржавы, ваяром і зацятым паляўнічым, але, як сапраўдны мужчына, і на прыгожых жанчынаў таксама знаходзіў і хвіліну і натхненне, і, дзякуючы гэтаму натхненню, распачалася праз некаторы час ва Усходняй Еўропе найвялікшая інтрыга — я маю на ўвазе справу Дзмітрыя Самазванца. Некаторыя сур'ёзныя еўрапейскія гісторыкі лічаць, што Сцяпан Сцяпанавіч быў Зміцеру родным бацькам, а мамаю яму была прыгожая дачка ляснічага з фальварка Кундзін з-пад Сакулкі, людзі так тутэйшыя казалі, а людзі з-пад Сакулкі ніколі не брэшуць...

Сцяпан Сцяпанавіч усё жыццё праводзіў па-рыцарску — у сядле, лічыўся здаровым, моцным, вось толькі адна бяда штодзённа дапякала — чырак на назе, і такі вялікі — часам рабіўся з далонь, і ў бацькі ягонага, таксама Сцяпана, такая ж бяда была, і памёр бацька менавіта ад яе.

А другая бяда — працавалі ў караля Сцяпана ў штаце ажно два дактары, каторых ён мусіў слухацца, адзін — Бучэла, другі — Сімоніюш. Справядліва нехта з нашых дасціпных паэтаў заўважыў: "Вось такія дахтары вымуць душу без пары" — гэтыя два не толькі душу па кроплі вымалі, але бясконца лаялі адзін аднаго, узаемна абвінавачваліся, слінаапырскваліся, сапернічалі, інтрыгавалі, даносы пісалі ў гродскія суды, прапісвалі каралю дыяметральна супрацьлеглыя лекі і давялі гэтым беднага Баторыя да магілы. У тыя часы дастаткова было паслядоўна слухацца аднаго доктара, каб панурыцца ў дошкі, а тут жа ажно два былі, ды такія ганарлівыя і ўпартыя.

Паміраў кароль Сцяпан доўга і цяжка — яму то рабілася горш, то рабілася лепш, а калі лепш, то ён кідаў усё і ўцякаў у Гарадзенскую пушчу на паляванне, нібы прадчуваючы, што хутка ўжо будзе па ім, пэйгер яму будзе!!!

Так і сталася — 12 снежня 1586 года каля сямнаццатай гадзіны ўвечары ў адным з пакояў Старога Замка з'явілася сумна вядомая цётка з касою і запрасіла слаўнага ваяра ў супольнае вечнае падарожжа, і ён ад нас пайшоў... назаўсёды.

Што пачалося пасля ягонае смерці!!! Не паверыш, дарагі Валерык!

Ён памёр вельмі нечакана для ўсёй Еўропы, у момант пачатку склёпвання вялікае антытурэцкае кааліцыі, таму што тыя туркі, у адрозненне ад цяперашніх, не гандлявалі кебабамі і таннымі скуранымі вырабамі на кожным кроку, тыя туркі вось-вось былі гатовыя без візаў і пашпартоў непрыемна здзівіць Еўропу сваёй колькаснаю прысутнасцю і прымусіць мірных бюргераў падзяліцца часткай свайго набытку — каму б гэта спадабалася? Таму ўсе больш-менш цвяроза рахуючыя еўраманархі на чале са Святым Айцом проста на каленях прасілі Баторыя: "Сцяпан Сцяпанавіч, мы табе і грошы дамо, і навабранцамі паможамо, і тэхнікай, ты толькі з гэтымі ерэтыкамі разбярыся, нешта пачні рабіць!", і бедны кароль Сцяпан пачаў, толькі запозна...

Ды яшчэ да таго старая Еўропа мела сваіх унутраных ворагаў хатняга гадунку — пратэстантаў, каторыя вельмі не любілі нашую святую маці — рыма-каталіцкую царкву — і яе вернікаў і шкодзілі каталікам па-чорнаму, калі ў тых нешта путнае атрымоўвалася, накшталт антытурэцкай кааліцыі. Пачалося гаварыцца ўголас, што ваяўнічага трансільванца атруцілі менавіта яны, лютара-кальвіны, таму што веліч аўтарытэту рыма-каталікоў ім заснуць не давала, і гэта сур'ёзныя людзі сцвярджалі, адукаваныя, не абы-што вам, прытым на еўрапейскіх дварах у кулуарах...

А што рабілася ў нашым мястэчку G. у пакоі замка, дзе перабывалі каралеўскія парэшткі? Тут пачаліся разборкі на мясцовым узроўні — Бучэла абвінавачваў Сімоніюша, а Сімоніюш Бучэлу ў некампетэнтнасці і зламысных дзеяннях у дачыненні да першай асобы ў дзяржаве. Яны лаяліся, аббрэхвалі адзін аднаго і ўжо гатовыя былі хапацца за калы ці рваць штыкеткі з плоту, каб учыніць хамскую бойку, калі раптам хлопчык гадоў трынаццаці па прозвішчы Сняжыцкі, сын селяніна з маёнтка Гарнастаевічы, вучань-выдатнік мясцовай лекарскай школы, мудра ўратаваў сітуацыю. Ён ім так сказаў: "Дзядзечкі, як не брыдка, тут яшчэ чалавек не астыў, ксяндзы з бацюшкамі моляцца, свечкі паляцца, а вы гаўкаецеся... нічога святога!!! Вазьміце лепш свае прымітыўныя хірургічныя інструменты і, пакуль нікога няма, парэжце Сцяпана Сцяпанавіча — там усё ў працэсе і высветліце!"

І што ты думаеш, дарагі Валерык, дзякуючы радзе разумнага падлетка гэтыя два ветэрынары зрабілі першае паталагаанатамічнае ўскрыццё ва Усходняй Еўропе і засталіся прыкладам для патомных і аздобаю нашае медычнае навукі.

Паўстала потым актуальнае пытанне — дзе ж будзе пахавана цела караля і вялікага князя?

Сам нябожчык вельмі шанаваў нашае мястэчка і хацеў ляжаць у скляпеннях езуіцкага касцёла, які толькі пачалі будаваць на Высокім рынку. І ўсе былі не супраць — і месцічы, і падданыя, і мястэчковыя ўлады, не супраць выказваліся і самыя езуіты — дальнабачныя былі людзі, пралічвалі на некалькі соцень гадоў наперад, ведалі, што такое мартыралагічная турыстыка, але ў справу ўлезла кракаўская мафія на чале са старою непрыгожаю жонкаю Ганнаю: "Якое мястэчка G., які езуіцкі касцёл, што за хамства, што за правінцыйнасць, што за прымітывізм, мы такую пахавальню на Вавелі збудавалі, столькі грошай укінулі, аддавайце цела, бо будзе горш, да Гаагі дойдзем, калі што!"

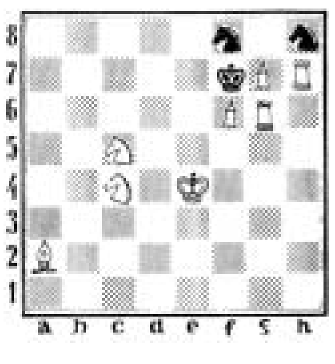
Так яны палохалі нашых мясцовых з год, і хабары з Кракава вазілі, і дзевак прыгожых падкладалі, і дарагім алкаголем апойвалі, і пасады цікавыя і грашовыя абяцалі, і нашыя лохі нарэшце паддаліся і аднойчы, пасля жалобнай імшы, урачыста адправілі на перакладных парэзанае цела Сцяпана Сцяпанавіча на Вавель...

Не, Валерык, з аднаго боку, я разумею, што парадак ёсць парадак, і калі ўсё высокае начальства ляжыць у горбе ў адным месцы, то зручней усялякія цырымоніі адпраўляць над ім, крапідлапакрапленні, імшы жалобныя і гадавіны, толькі ж у Кракаве столькі іх панапіхвалі пад катэдру, што ў вачах ад нябожчыкаў цёмна, і нецікава робіцца! Дый увогуле, нашых там замнога: на Рынку — стаіць Адам Міцкевіч з Наваградка, на надворку Вавельскага замка — Тадэвуш Касцюшка з-пад Косава на кані сядзіць. Сваіх герояў не было, то бачыш ты іх, хітрыя мазуры, у ліцвіноў пазабіралі...

Хай бы ляжаў Сцяпан Сцяпанавіч у нашым мястэчку, эх, я баюся нават уяўляць, як бы ён тут ляжаў і што б было!!! А то прыедзеш у Кракаў, прыйдзеш да ягонае магілы, а на ёй ані свечкі, ані кветкі, адно малыя венгерскія сцяжкі. Дый туркаў зараз столькі ў Еўропу панапрыпіралася, што так і хочацца крыкнуць галосна: "Дык за што ж нашыя продкі кроў лілі?" Не, не падумай нічога дрэннага пра мяне, Валерык, я там нікога ганяць за Басфор не збіраюся, дый часы не тыя, толькі калі на мяжы Чарнагорыі і Сербіі, у мястэчку Белае Поле, муэдзін нешта незразумелае крычыць з мінарэта, то сумнавата зусім мне робіцца, Валерык...

ШАХМАТЫ

Из шахматной классики Я.Гартонг

Белые: Кре4, Лg6, Лh7, Са2, Кс4, Кс5, пп. f6, g7 (8).

Черные: Крf7, Кf8, Кh8 (3).

Мат в 2 хода.

Предлагаем вниманию читателей двухходовую задачу известного голландского проблемиста Яна Гартонга (1902—1987). В творческом наследии Гартонга около 900 задач разных жанров, более 400 из них были отмечены призами и отличиями. Свои ответы присылайте по адресу: **220030, Минск, ул.Энгельса, 34а, редакция газеты "Народная Воля", "Шахматы".**

Шахматная элита

В рейтинг-листе Международной шахматной федерации особо выделены 100 сильнейших гроссмейстеров. Список возглавляет рейтинговый рекордсмен, претендент на титул чемпиона мира норвежец Магнус Карлсен — 2862. На второй позиции гроссмейстер из Армении Левон Аронян — 2813, третий — экс-чемпион мира россиянин Владимир Крамник — 2794. В число 25 лучших также входят: 4.Александр Грищук (Россия) — 2785, 5.Фабиано Каруана (Италия) — 2779, 6.действующий чемпион мира Вишванатан Ананд (Индия) — 2775, 7.Шахриар Мамедьяров (Азербайджан) — 2775, 8.Сергей Карякин (Россия) — 2772, 9.Хикару Накамура (США) — 2772, 10.экс-чемпион мира Веселин Топалов (Болгария) — 2769, 11.Борис Гельфанд (Израиль) — 2764, 12.Майкл Адамс (Англия) — 2761, 13.Леньер Домингес (Куба) — 2757, 14.Руслан Пономарев (Украина) — 2756, 15.Петр Свидлер (Россия) — 2746, 16.Гата Камский (США) — 2741, 17.Петер Леко (Венгрия) — 2740, 18.Александр Морозевич (Россия) — 2739, 19.Аниш Гири (Голландия) — 2737, 20.Ван Хао (Китай) — 2736, 21.Теймур Раджабов (Азербайджан) — 2733, 22.Василий Иванчук (Украина) — 2731, 23.Дмитрий Яковенко (Россия) — 2724, 24.Этьен Бакро (Франция) — 2723, 25.Динг Лирен (Китай) — 2722.

В первой сотне сильнейших гроссмейстеров больше всего представителей России — 24. У Украины — 10, Китая — 7, Венгрии, Армении — по 5, Индии, США, Израиля, Франции — по 4 представителя.

В элитной сотне лишь один белорус. Чемпион страны Сергей Жигалко с рейтингом 2664 занимает 82-ю строчку рейтинг-листа.

Ветеран ВОВ среди лидеров

В Минске прошел чемпионат Беларуси по шахматам среди инвалидов. Турнир проводился по швейцарской системе в 7 туров при 19 участниках. Победителем стал 74-летний кандидат в мастера Александр Жук (Минск), набравший 5,5 очка. На пол-очка отстали кандидаты в мастера Евгений Койшман (Минск) и Леопольд Дебой (Гомель). Следует отметить успех старейшего действующего шахматиста республики — 87-летнего ветерана ВОВ, кандидата в мастера Виктора Михайловича Нахаенко (Бобруйск). Набрав 4,5 очка, он финишировал на четвертом месте.

Даст ли «Городея» бой команде высшей лиги?

Вчера определились четвертьфинальные пары Кубка Беларуси по футболу—2013/14.

По результатам жеребьевки действующий обладатель трофея "Минск" сыграет с "Городеей" из первой лиги. Матчи 1/4 финала пройдут весной 2014 года.

Все пары 1/4 финала Кубка Беларуси:

"Минск" — "Городея" (Д2)

"Шахтер" (Солигорск) — "Белшина" (Бобруйск)

"Гомель" — "Днепр" (Могилев)

"Неман" (Гродно) — БАТЭ (Борисов).

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл. (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647

9 772071 964000 13073

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 16.09.2013 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 26550 экз. Заказ №3852.